

Dr. Kolozsvári István

50 EURÓPAI MADÁRFAJ

FAJLEÍRÁSA
ÉS VASALHATÓ GYÖNGYMINTÁJA

Dr. Kolozsvári István

50 európai madárfaj

fajleírása

és vasalható gyöngymintája

ETO

A madarak megismerése az egyik legjobb módja annak, hogy közelebb kerüljünk a természethez. A kiadvány ötven európai madárfaj bemutatásával segíti a gyermekeket és a természet iránt érdeklődő olvasókat a fajok felismerésében és életmódjuk megismerésében. A rövid, közérthető leírások a madarak legfontosabb ismertetőjegyeit, élőhelyét, táplálkozását és néhány érdekes tulajdonságát mutatják be. A kötet különlegessége, hogy minden fajhoz egy vasalható gyöngyökből kirakható minta is tartozik. A gyöngyképek elkészítése során a gyerekek játékos formában figyelhetik meg a madarak jellegzetes színeit és alakját, miközben fejlődik kézügyességük, türelmük és megfigyelőképességük. Az alkotás élménye segíti a megszerzett ismeretek elmélyítését és személyesebb kapcsolatot alakíthat ki a természettel. A kiadvány iskolai foglalkozásokon, erdei iskolákban, táborokban, családi programokon vagy önálló időtöltésként egyaránt hasznosan alkalmazható. Célja, hogy a természet megismerését élményszerűvé tegye, és felkeltse az érdeklődést Európa gazdag madárvilága iránt.

Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Tudományos Tanácsa (No. 77, 2026.).

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Kiadói Részlege, valamint a Fodor István Természettudományi Kutatóközpontja közreműködésével.

Szerző:

Dr. Kolozsvári István, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Biológia és Kémia Tanszékének docense

Lektorálták:

Dr. Kohut Erzsébet, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Biológia és Kémia Tanszékének tanszékvezetője

Dr. Lenyók-Thegze Andrea, a HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézet Tudományos munkatársa

Dr. Mozsár Attila, a HUN-REN Balatoni Limnológiai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa

Műszaki szerkesztés, tördelés: *Dobos Sándor, Kolozsvári István*

Borítóterv: Kolozsvári István

ETO-besorolás: a II. RF KME Apáczai Csere János Könyvtára

A kiadásért felelnek:

Csernicskó István rektor, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem

Orosz Ildikó elnök, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem

Dobos Sándor részlegvezető, Kiadói Részleg, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem (cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6. E-mail: egyetem@kmf.uz.ua)

ISBN

© A szerző, 2026

© A szerkesztő, 2026

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, 2026

Tartalomjegyzék

Előszó.....	7
Hasznos tippek a gyöngyképek kirakásához!.....	8
Bíbic – <i>Vanellus vanellus</i>	10
Bakcsó – <i>Nycticorax nycticorax</i>	11
Nagy kócsag – <i>Egretta alba</i>	12
Szürke gém – <i>Ardea cinerea</i>	13
Daru – <i>Grus grus</i>	14
Fehér gólya – <i>Ciconia ciconia</i>	15
Fekete gólya – <i>Ciconia nigra</i>	16
Tőkés réce – <i>Anas platyrhynchos</i>	17
Bütykös hattyú – <i>Cygnus olor</i>	18
Búbos vöcsök – <i>Podiceps cristatus</i>	19
Nagy kárókatona – <i>Phalacrocorax carbo</i>	20
Jégmadár – <i>Alcedo atthis</i>	21
Gyurgyalag – <i>Merops apiaster</i>	22
Barkóscinege – <i>Panurus biarmicus</i>	23
Siketfajd – <i>Tetrao urogallus</i>	24
Gyöngybagoly – <i>Tyto alba</i>	25
Erdei fülesbagoly – <i>Asio otus</i>	26
Nagy fakopáncs – <i>Dendrocopos major</i>	27
Zöld küllő – <i>Picus viridis</i>	28
Füstifecske – <i>Hirundo rustica</i>	29
Mezei veréb – <i>Passer montanus</i>	30
Szécinege – <i>Parus major</i>	31
Kékcinege – <i>Cyanistes caeruleus</i>	32
Búboscinege – <i>Lophophanes cristatus</i>	33
Őszapó – <i>Aegithalos caudatus</i>	34
Ökörszem – <i>Troglodytes troglodytes</i>	35
Sárgafejű királyka – <i>Regulus regulus</i>	36

Tüzesfejű királyka – <i>Regulus ignicapilla</i>	37
Vörösbegy – <i>Erithacus rubecula</i>	38
Fekete rigó – <i>Turdus merula</i>	39
Csuszka – <i>Sitta europaea</i>	40
Tengelic – <i>Carduelis carduelis</i>	41
Erdei pinty – <i>Fringilla coelebs</i>	42
Süvöltő – <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	43
Örvös galamb – <i>Columba palumbus</i>	44
Balkáni gerle – <i>Streptopelia decaocto</i>	45
Seregély – <i>Sturnus vulgaris</i>	46
Sárgarigó – <i>Oriolus oriolus</i>	47
Szalakóta – <i>Coracias garrulus</i>	48
Tövisszúró gébics – <i>Lanius collurio</i>	49
Szajkó – <i>Garrulus glandarius</i>	50
Holló – <i>Corvus corax</i>	51
Vetési varjú – <i>Corvus frugilegus</i>	52
Dolmányos varjú – <i>Corvus cornix</i>	53
Szarka – <i>Pica pica</i>	54
Közönséges fácán – <i>Phasianus colchicus</i>	55
Túzok – <i>Otis tarda</i>	56
Búbosbanka – <i>Upupa epops</i>	57
Rétisas – <i>Haliaeetus albicilla</i>	58
Vörös vércse – <i>Falco tinnunculus</i>	59
Irodalomjegyzék	60

Előszó

A természetet a benne élő állatokkal, növényekkel, gombákkal megismerni mindig különleges élmény. A madarak különösen közel állnak legtöbbszörünkhez: ott csicseregnek a kertekben, a parkokban vagy az erdőkben, színes tollazatukkal és énekükkel mindennapjaink díszői. Ha megtanuljuk felismerni őket, az nemcsak tudást jelent, hanem élményt és személyes kapcsolatot is teremt a természettel.

A városi környezet egyre kevésbé alkalmas a vadon élő fajokkal való találkozásra, de az intenzív mezőgazdasági művelésű vidékek természetes élővilága is egyre fajszegényebb. Az átalakuló környezet egyes fajoknak kedvez, mások pedig megritkúlnak, így kevesebb lehetőségünk nyílik a közvetlen és tartós megfigyelésekre. Ezért különösen fontosak azok a módszerek és eszközök, amelyek segítenek közelebb hozni a természetet, ráadásul szórakoztató, játékos formában. A színes könyvek, alkalmazások és természetfilmek sokat pótolhatnak/segíthetnek, de egészen más élményt nyújt, ha saját kezünkkel készítünk valamit a megfigyelt állatról.

A vasalható gyöngyök első pillantásra egyszerű kézműves eszköznek tűnnek, mégis rendkívüli lehetőséget rejtenek. Amikor gyerekek és felnőttek gyöngyökből raknak ki egy állatot, törekedve az adott faj határozóbélyegeinek feltüntetésére, az nem csupán színes játék, hanem észrevétlen, élményszerű tanulás is, a természet megismerése, mely mélyebb nyomot hagy az emlékezetben az egyszerű képnézegetésnél. Gyöngyözés közben megfigyeljük a madár formáját, színeit, megtanulva felismerni jellegzetességeiket. A gyöngyözésnek számos előnye van.

- Játékos fajismeret: a gyerekek játék közben tanulják meg felismerni a madarakat.
- Élményteli tanulás: nem csak képekről, tankönyvekből, hanem a saját alkotás élményéből szerzik meg az ismeretet.
- Készségfejlesztés: fejlődik a kézügyesség, a koncentráció, a színérzék és a türelem is.
- Közösségi program: a gyöngyözés jó alkalom az együttműködésre barátokkal, osztálytársakkal és családtagjainkkal együtt még élvezetesebb.

A gyöngyözés segíti a személyes kötődés kialakítását az élővilággal: ha valaki saját kezűleg készít el egy színes jégmadarat vagy vidám szécinegét, a természetben találkozáskor is könnyebben felismeri, és örömmel meséli majd: *Én ezt a madarat gyöngyből is kiraktam!*

Fontos, hogy a környezetre is gondoljunk. A gyöngyök között ma már léteznek olyan típusok, amelyeket környezetbarát módon állítanak elő, sőt egyesek újrahasznosított vagy biológiailag lebomló anyagból készülnek. Ez külön üzenetet hordoz: nemcsak a madarakat védjük, hanem arra is figyelünk, hogy a kézműveskedés eszközei kisebb terhet jelentsenek bolygónknak.

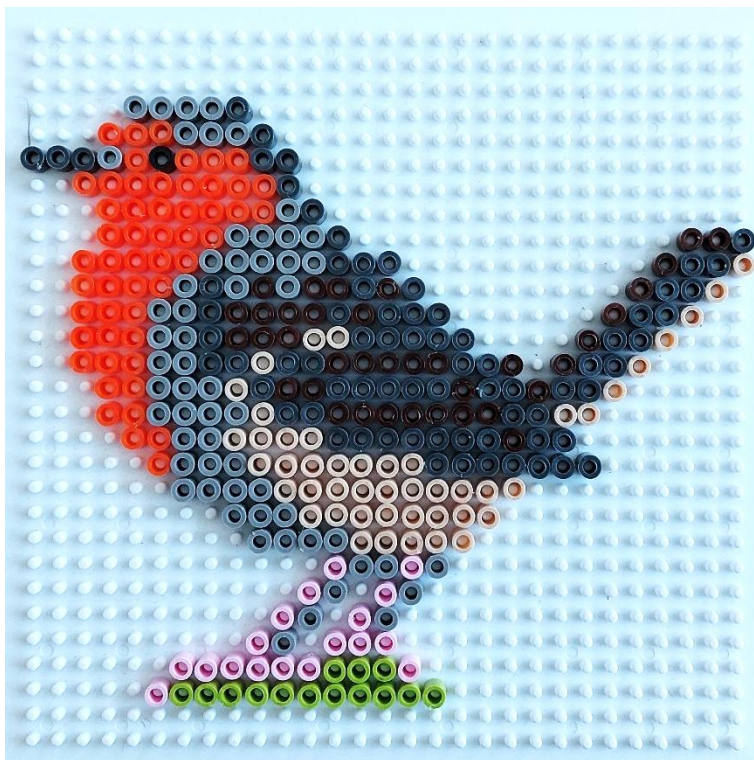
A kiadvány jó időtöltést jelenthet:

- iskolákban, ahol szívesebben teszi a természetismeret órákat,
- erdei iskolákban, ahol a gyerekek a madármegfigyelést kiegészíthetik saját alkotómunkájukkal,
- táborokban és kézműves foglalkozásokon, ahol a játék és a tanulás egyszerre van jelen,
- családi programokon, ahol közös élmény lehet a gyöngyözés és a természet felfedezése.

A madarak ismerete mindannyiunk közös kincse. Ha sikerül a gyerekekben felébreszteni a kíváncsiságot és az érdeklődést, akkor nagyobb eséllyel nőnek fel olyan felnőttekké, akik figyelnek és vigyáznak a természetre. És ha ehhez néhány színes gyöngy és egy csipetnyi képzelet is hozzájárulhat, akkor már megérte elindulnunk ezen az úton.

A kedves olvasók a kiadványban 50 európai madárfaj 29×29 táblán, közepes méretű (midi) vasalható gyöngyökből kirakható mintáját találhatják meg.

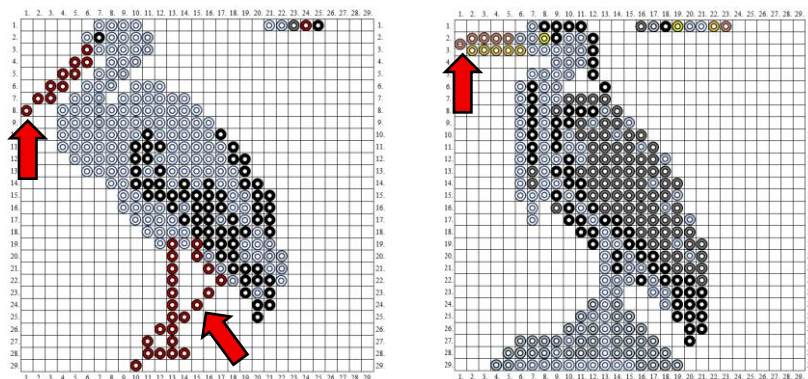
Hasznos tippek a gyöngyképek kirakásához!

A vasalható gyöngyözés olyan játékos alkotás, ahol apró, színes gyöngyökből lehet képet kirakni. A 29×29-es tábla 841 kis tűskéje bőven elegendő helyet ad arra, hogy részletgazdag minták szülessenek közepes méretű (midi) gyöngyökből, például madarak, pillangók, virágok, mesefigurák vagy más motívumok.

- 1. A minta kiválasztása.** Mielőtt elkezdődne a munka, érdemes átnézni a mintarajzot, amely megmutatja, hová milyen színű gyöngy kerüljön. A minta olyan, mint egy mozaik vagy egy kirakós.
- 2. Az előkészületek.** A munka sokkal könnyebb, ha a gyöngyöket színek szerint külön kis rekeszekbe, tálkákba, záródó tasakokba rendezve tartjuk. A táblát célszerű stabil, sima asztalra tenni, hogy a gyöngyök biztosan a helyükön maradjanak.
- 3. A kirakás menete.** A gyöngyök egyenként kerülnek a tűsékre. Célszerű soronként haladni, de mindenki megtalálhatja a számára kényelmes megoldást. A lényeg, hogy pontosan kövesse a mintát. Ha egy gyöngy véletlenül rossz helyre kerül, könnyen kijavítható. Kisebb gyermekek esetén kézműves boltokban kapható olyan speciálisan gyöngyözéshez kialakított kétoldalú „matrica”, mely segít megelőzni a baleseteket, vagyis a gyöngyök lesodródását, felborulását az alaplap elmozdulása esetén. Ha a kirakott képet tükrözni szeretnénk, helyezzünk a kirakott gyöngyökre egy másik 29×29-es táblát, majd miután meggyőződünk arról, hogy pontosan illeszkednek a tűsék a gyöngyökre, határozott mozdulattal fordítsuk át.
- 4. Ellenőrzés közben.** Időnként hasznos egy pillanatra hátrébb lépni, és messzebből rápillantani a képre. Így könnyen észrevehető, ha valahol eltérés van a mintához képest.
- 5. A vasalás.** Ha a teljes minta elkészült, következhet a legizgalmasabb rész, a vasalás. A gyöngyökre mindig kerül egy réteg tapadásmentes bevonatú papír (pl. háztartási sütőpapír), amely megvédi őket a közvetlen hőtől, valamint attól, hogy a vasaló talpára ragadjanak. Érdemes alájuk helyezni például egy tiszta deszkalapot, vagy vágódeszkát. A vasalást mindenképpen felnőtteknek kell elvégeznie! A vasalót közepes hőfokra kell beállítani, majd lassú, körkörös mozdulatokkal átmenni a papíron. Néhány másodperc után a gyöngyök megolvadnak annyira, hogy szépen összetapadjanak.

Az egymás mellett, átlósan elhelyezett gyöngyök a kicsit nagyobb távolság miatt táblán vasalva nem mindig tapadnak össze megfelelően és tartósan. Ilyen esetben, vagy például, ha egy madárcsőr hegyét csak egy-két gyöngyszem alkotja (nézd meg az alábbi ábrákat!) érdemes ezeket a gyöngyöket nem a táblán vasalni. Először vasaljuk össze a nagyobb képet, majd vegyük le a tábláról, és a hiányzó gyöngyöt vagy kis részt utólag illesszük a helyére, és így vasaljuk össze. Ez a művelet egy kis ügyességet és precizitást igényel.

6. **Hűtés és levétel.** A megvasalt képet leemelhetjük a tábláról azonnal, vagy rövid ideig húlni hagyhatjuk. Nagyobb minta esetén a tábla fejjel lefelé történő fordításával is eltávolíthatjuk a kész képet az alapról. Szintén nagyobb minta esetén, a biztosabb tartás érdekében, a már összetapadt gyöngyöket az alapról eltávolítva is óvatosan megvasalhatjuk. Fontos tudnunk, hogy a túlságosan megolvasztott gyöngyök a táblához tapadhatnak a túl magas hőfok vagy a szükségesnél kicsit hosszabb ideig tartó hőhatás miatt, emellett a tábla tüskéi is megolvadhatnak és tönkremehetnek. A levett gyöngyképet érdemes két könyv vagy lapos tárgy között enyhén préselve sima helyen kihűteni, hogy ne deformálódjon. Akinek fontos a tartósság, az a hátoldalt is levasalhatja, így a kép még erősebb lesz, viszont ebben az esetben a gyöngykép kevésbé kontrasztos, inkább elmosódó.
7. **A kész alkotás.** Amikor minden kihűlt, a kép már tartósan egyben marad. Használható dísznek, hűtőmágnesnek, ajándéknak, vagy egyszerűen eltehető emlékbé. A 29×29-es tábla mérete különösen alkalmas arra, hogy részletgazdagabb minták is szépen kirajzolódjanak.

Bíbic – *Vanellus vanellus*

Hogyan ismerhető fel?

A bíbic közepes termetű partimadár. Testhossza 28–31 cm, szárnyfesztávolsága 70–80 cm. Tollazata különleges: a hát és a szárnyak zöldes, fémesen csillogó árnyalatúak, a hasa hófehér. Fején feltűnő, hosszú, fekete tollbóbitát visel, amely mindig jól felismerhetővé teszi. Arcán fekete-fehér mintázat látható, csőre sötét, lábai pedig pirosas színűek. Repülése jellegzetes: szárnyai szélesek, kerekdedek, lassan és hullámzó mozgással csapdos, mintha kicsit „billegne” a levegőben.

Hol él?

A bíbic főként nyílt területeken, réteken, szántóföldeken és nedves legelőkön fordul elő. Szereti a vizes élőhelyeket, sekély tavak és mocsarak környékét is. Fészket a talajra, egy egyszerű kis mélyedésbe készíti, amelyet növényi anyagokkal bélel ki.

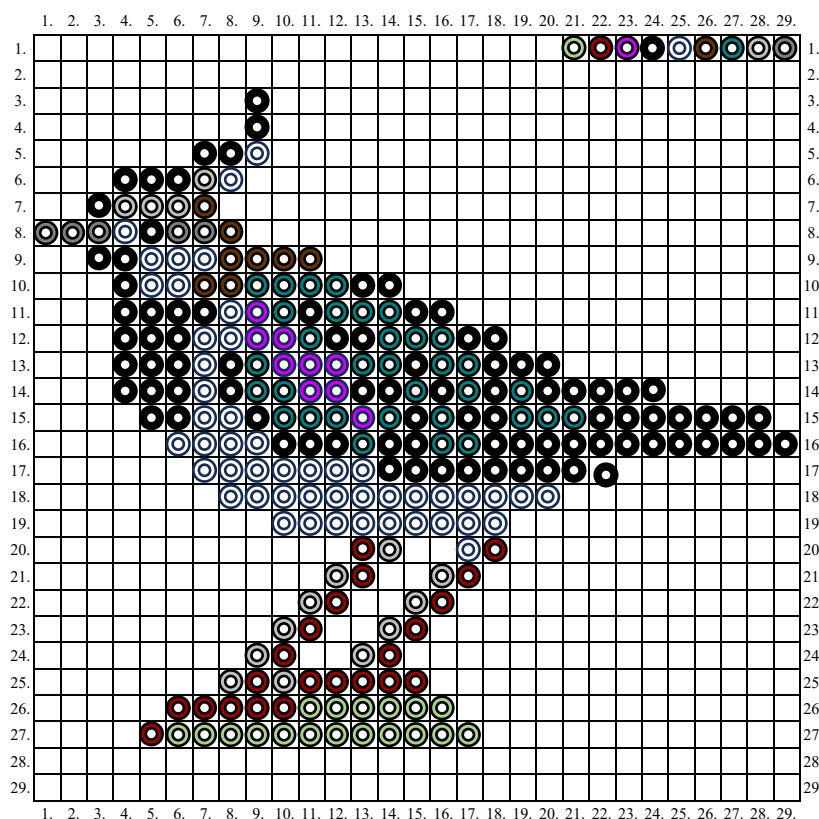
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főleg rovarokból, lárvákból és más apró gerinctelenekből áll. Gyakran látható, amint mezőkön vagy nedves réteken sétál, és hosszú csőrével szedegeti össze az apró élőlényeket.

Érdekességek

- A bíbic hangja jellegzetes: panaszos, „bíbic-bíbic” kiáltásáról kapta a nevét.
- Repülés közben gyakran mutat légibemutatót: hirtelen bukdácsol, fordul, majd újból felegyenesedik. Ez főként a tavaszi nászidőszakban látványos. A szülők bátran védik a fészket, ha ragadozó közeledik, hangos kiáltásokkal és merész támadásokkal próbálják elriasztani.
- A lecsapolt vizes területek és a túl intenzív mezőgazdasági művelés veszélyezteteti fészkelő állományait.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétzöld, világoszöld, barna, bordó, lila

Bakcsó – *Nycticorax nycticorax*

Hogyan ismerheted fel?

A bakcsó közepes termetű gémfélé, testhossza 50–65 cm. Tollazata főként szürkés, a fejtető fekete fehér tarkótollakkal, a hát és a szárnyak sötétebb árnyalatúak, hasa világosabb. Nyakát repülés közben S-alakban hajlítva tartja, csőre hegyes, lábai hosszúak, teste zömök. Repülés közben nyakát behúzza, szárnycsapásai lassúak.

Hol él?

A bakcsó főként folyók, tavak, mocsarak mentén fordul elő, különösen a vizes élőhelyekhez közeli nádasokban és partmenti erdőkben. Általában magányosan vagy kisebb csoportokban mozog, fészkeit magas fákra, ritkábban bokros szigetekre építi. Gyakran telepesen költ más gémfajokkal együtt..

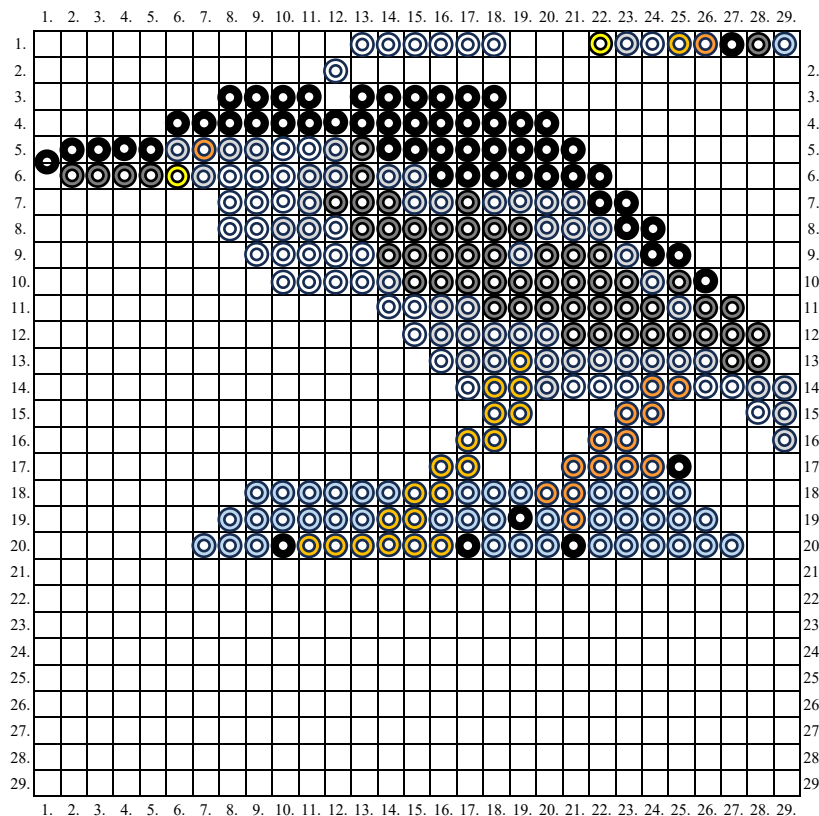
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként halakból, békákból, apró vízi gerincesekből áll. Lassú, türelmes mozgással kutat a vízben, majd villámgyors csapással ragadja meg zsákmányát. Alkalmanként rovarokat és kisebb rágcsálókat is elfogyaszt.

Érdekségek

- Nagyon alkalmazkodó faj, különböző víztestekhez képes igazodni, a városi tavaknál is megfigyelhető.
- Vonuló madár, a teleket általában tőlünk délebbre húzódva tölti.
- Hangja jellegzetes, rekedtes „kvak” vagy „kvok”, gyakran hallható, amikor a madár ijedten felszáll.
- A fiókák nevelése során a szülők kitartóan etetik és védik a fészket a ragadozóktól.
- Élőhelyének megőrzése, különösen a vizes élőhelyek tisztasága és zavartalansága fontos a túléléséhez. Az erősen szennyezett tavak és folyók csökkenthetik a zsákmányállatok számát, így közvetlenül veszélyeztetik a bakcsót is.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, sötét narancssárga, narancssárga, citromsárga, fekete, világoskék.

Nagy kócsag – *Egretta alba*

Hogyan ismerheted fel?

A nagy kócsag nagytestű, teljesen fehér tollazatú madár, testhossza elérheti a 90–100 cm-t. Hosszú, nyújtott nyaka és karcsú testalkata van, csőre sárga és hegyes. Nyáron, a nászidőszakban jellegzetes hosszú, díszes fej- és hátfátylat visel, ami még elegánsabbá teszi. Repülés közben lassú, méltóságteljes szárnycsapásokkal halad, nyakát S-alakban tartva.

Hol él?

A nagy kócsag mocsarakban, tavak mentén, folyók partján figyelhető meg leggyakrabban. Fészkeit fákra vagy bokros szigeteken építi, gyakran más gémfajok társaságában.

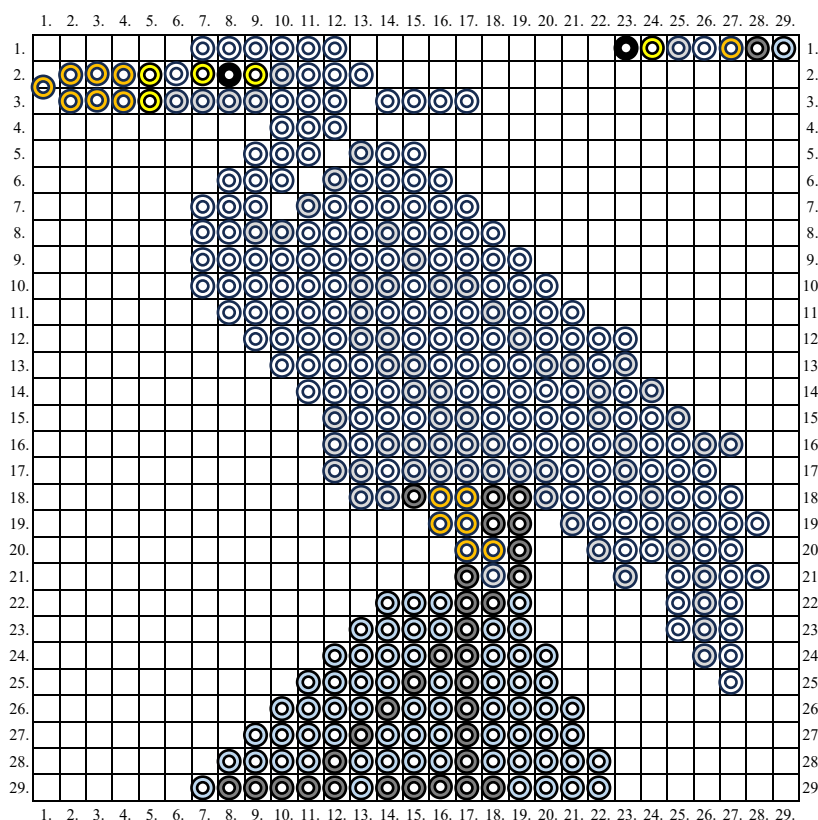
Mivel táplálkozik?

Táplálékát főként halak, békák és más kis vízi gerincesek alkotják. Lassú, türelmes mozgással kutat a sekély vízben, majd gyors csapással ragadja meg a zsákmányt.

Érdekességek

- Nászidőszakban a fejdíszek és a hosszú tollazat miatt különösen elegáns látványt nyújt.
- Szárazabb területeken is megjelenhet, ha van elegendő víz és hal.
- Részben vonuló madár, a hidegebb teleket Dél-Európában vagy Afrikában tölti, de nálunk is áttelelhet.
- Fészkei gyakran csoportosan, úgynevezett gémtelepeken találhatók, ahol több faj együtt költ.
- Élőhelyének megőrzése, a vízpartok tisztán tartása és a fészkelőhelyek zavartalansága elengedhetetlen a fennmaradásához. A természetvédelmi programoknak köszönhetően állománya stabilizálódni kezdett Európában.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, citromsárga, világoskék.

Szürke gém – *Ardea cinerea*

Hogyan ismerheted fel?

A szürke gém nagytestű madár, testhossza 84–102 cm, szárnyfesztávolsága 175–195 cm. Tollazata főként szürke, feje és nyaka világosabb, fekete szemfolttal és hosszú, fekete válltollakkal. Csőre hosszú, hegyes és sárgás, lábai sötét színűek. Repülés közben S-alakban hajlított nyakkal halad, szárnycsapásai lassúak és elegánsak.

Hol él?

Elsősorban tavak, folyók, mocsarak mentén fordul elő. Fészkeit magas fákra építi, ritkábban bokros szigetekre. Magányosan vagy kisebb csoportokban mozog.

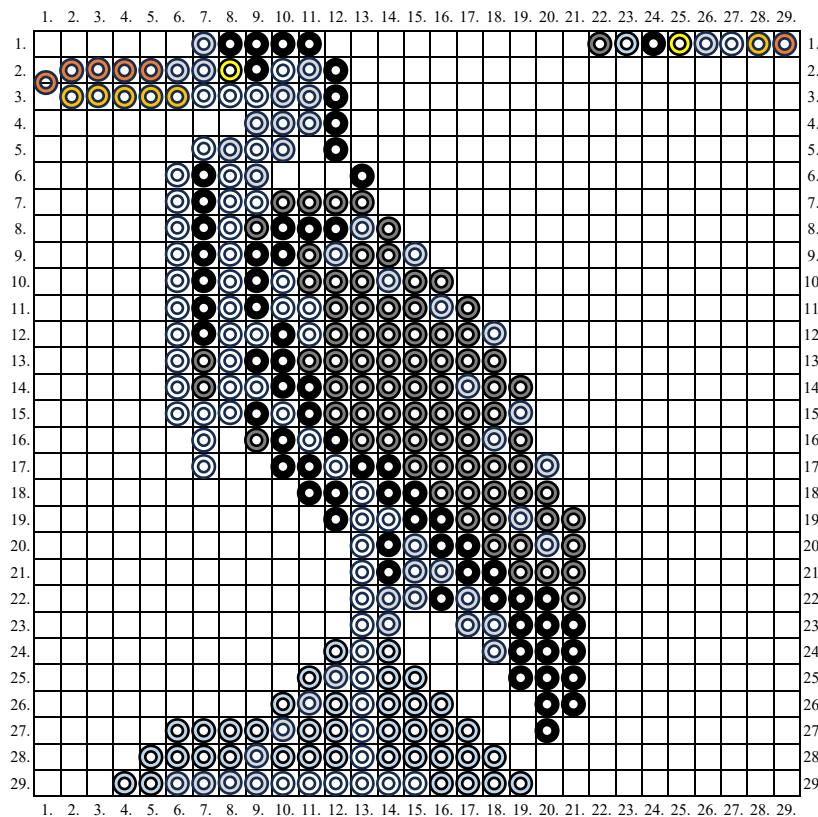
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként halakból, békákból és apró vízi gerincesekből áll. Alkalmanként rovarokat és kisebb rágcsálókat is fogyaszt.

Érdekességek

- Nagyon alkalmazkodó faj, különböző víztestekhez képes igazodni, városi tavak környékén is előfordul.
- Részben vonuló madár, egyes példányok télen délebbre húzódnak, de át is telelhetnek nyári szálláshelyükön.
- Hangja jellegzetes, rekedtes „kraa” hang, gyakran hallható, amikor a madár ijedten felszáll.
- A szülők kitartóan etetik és védik fiókáikat.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, sötét narancssárga, citromsárga, világoskék.

Daru – *Grus grus*

Hogyan ismerheted fel?

A daru nagytestű, elegáns megjelenésű madár, testhossza 100–120 cm, szárnyfesztávolsága akár 220 cm is lehet. Tollazata főként szürke, nyaka és feje részben fekete, homlokán és szeménél piros folt látható. Hosszú, nyújtott lábai és hegyes csőre van. Repülés közben nyújtott nyakkal és lassú, határozott szárnycsapásokkal halad.

Hol él?

A daru a síkvidéki mocsarak, nádasok, rétek lakója. Magyarországon a Hortobágy, a Kiskunság és a Kisalföld jelentősebb gyülekezőhelyei, de vonulóként átutazó példányok országszerte, Kárpátalján is láthatók. Csoportosan mozog, különösen a vonulási időszakban látványos a nagy, rendezett vonuló csapatok repülése.

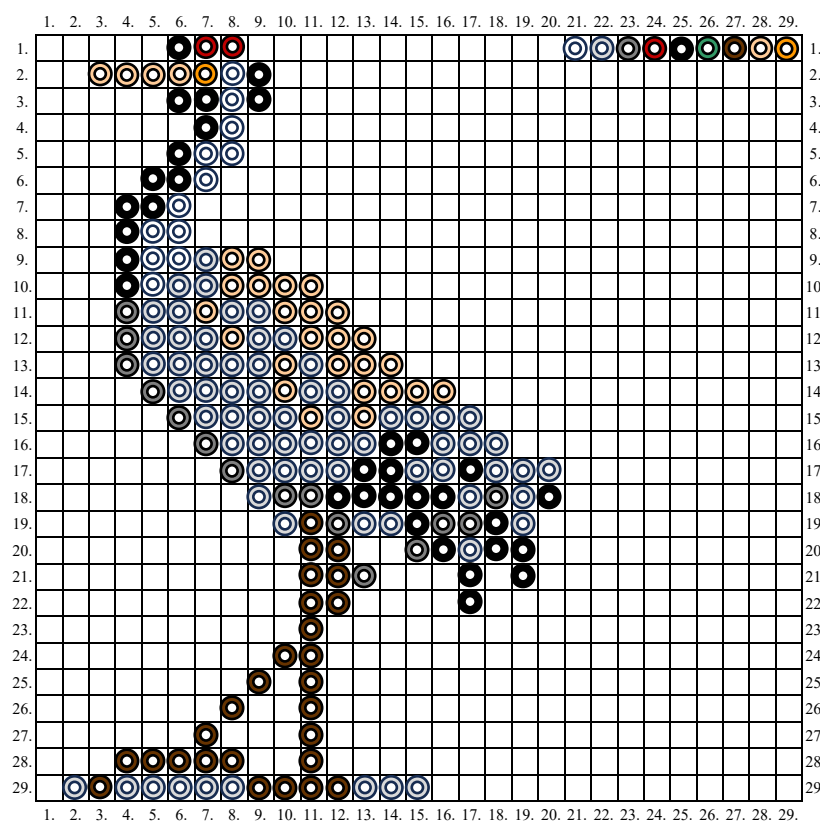
Mivel táplálkozik?

Tápláléka változatos, növényi részeket, magvakat, rovarokat, kisebb gerinceseket fogyaszt. Ősszel és télen gyakran a mezőgazdasági területeken keres elhullott magokat.

Érdekességek

- A daru híres táncáról: a párzási időszakban látványos ugrásokkal, szárnycsapásokkal és fejmozdulatokkal „táncol”.
- Vonuló madár. Több ezer kilométert repül délre Afrika északi részére, a Közel-Keletre és Dél-Európába, majd tavasszal visszatér.
- A vonuló csapatok akár több száz példányból állhatnak.
- Hangja erős trombitaszerű „kruu” hang, amely messziről hallatszik, és a csapatok közötti kommunikációt segíti.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötét narancssárga, bézs, piros, barna, zöld.

Fehér gólya – *Ciconia ciconia*

Hogyan ismerheted fel?

A fehér gólya nagytestű madár, testhossza 95–105 cm. Tollazata teljesen fehér, szárnyainak vége fekete, csőre és lábai élénkpirosak. Nyaka hosszú, repülés közben nyújtott nyakkal halad, szárnycsapásai lassúak és méltóságteljesek. Jellemző csőr kattogtatásáról is könnyen felismerhető.

Hol él?

A fehér gólya főként nyílt területeken, mezők, legelők, tanyák közelében költ. Fészket általában villanyoszlopokon, kéményeken, épületek ormain, vagy fákon találhatjuk.

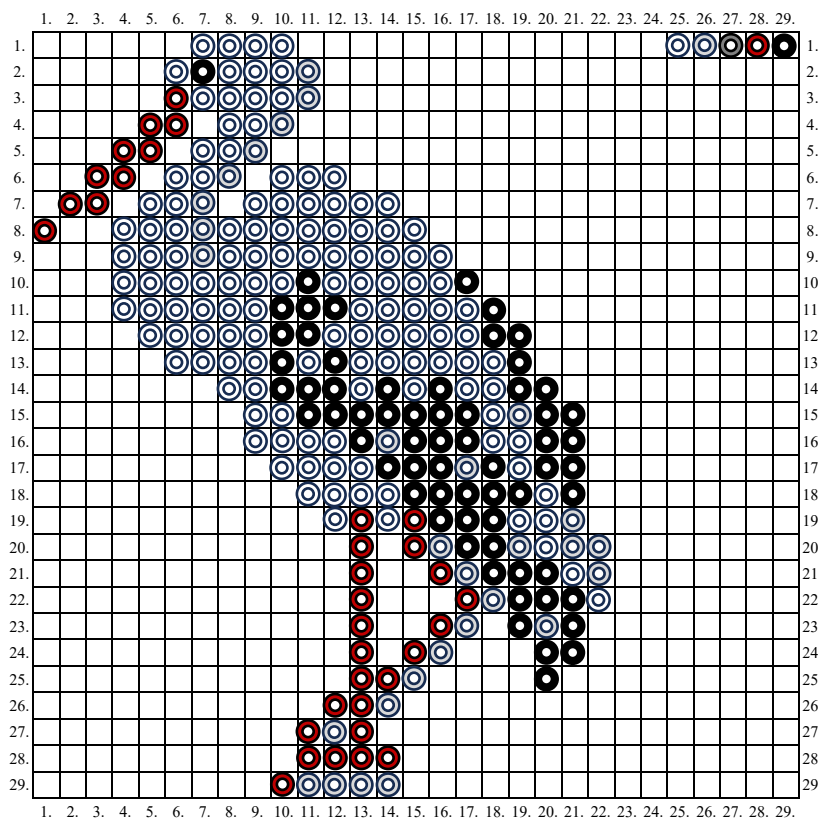
Mivel táplálkozik?

Tápláléka elsősorban kisebb gerincesekből áll. Békák, halak, rágcslók és rovarok szerepelnek étrendjében. Különösen a nedves réteken, árkoknál és tavak mentén keres zsákmányt, viszont ezek hiányában akár madárfiókákat, nyúlfiakat is elfogyaszthat.

Érdekességek

- Vonuló madár, a telet a legtöbb példány Afrikában tölti, és tavasszal tér vissza költőhelyére.
- A fehér gólyák a fészket gyakran felújítják, évről évre ugyanazon a helyen költenek, de előfordulhat fészekfoglalás is, amikor elzavarják a fészek korábbi lakóját.
- Az áramütés elkerülése végett természetvédelmi szakemberek és az elektromos hálózat fenntartói gyakran helyeznek ki a villanyoszlopokra fészektartó kereteket.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, piros.

Fekete gólya – *Ciconia nigra*

Hogyan ismerheted fel?

A fekete gólya testhossza elérheti a 100–115 cm-t. Tollazata elsősorban fekete, enyhén zöldes fényű, a szárnyvégek és a farok sötétebbek. Alsóteste fehér. Hosszú, vöröses csőre és hosszú, vörös lábai vannak. Mozgása elegáns, repülés közben nyújtott nyakkal és lassú szárnycsapásokkal suhan.

Hol él?

A fekete gólya ritkábban figyelhető meg a fehér gólyánál, főleg nagy, összefüggő erdős területeken, folyók és mocsaras élőhelyek közelében. Általában magányosan vagy párban él, fészket nagyobb, idős, fákra építi, sokkal emberkerülőbb a fehér gólyánál.

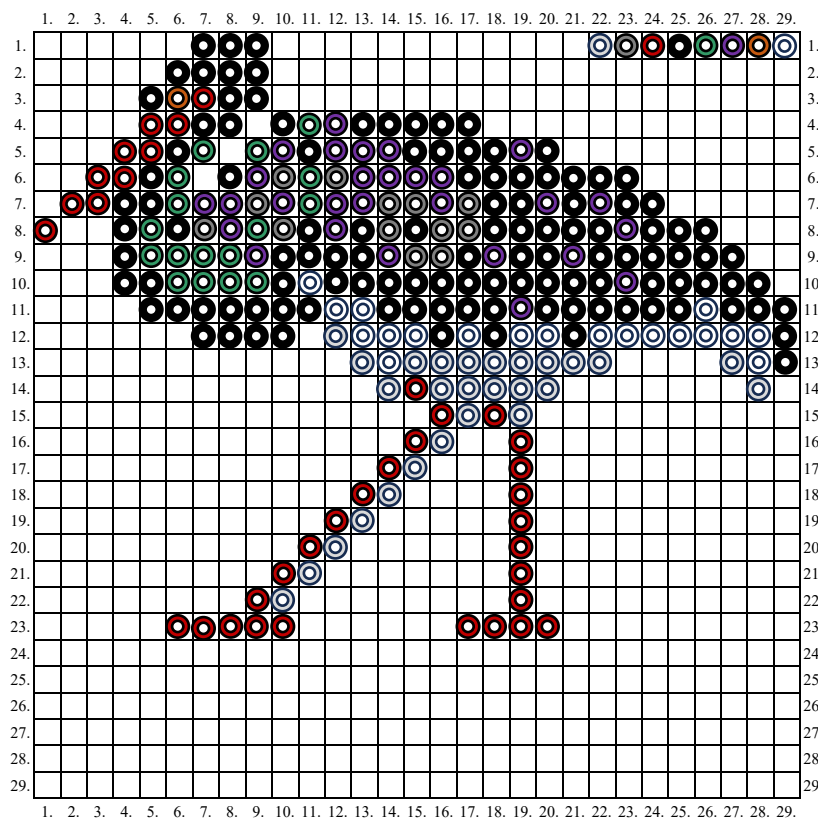
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként apró gerincesekből áll. Békák, halak, kisméretű gerincesek és rovarok szerepelnek étrendjében. Gyakran a vízpartok mentén keres táplálékot, de a száraz erdőrészeket sem hagyja figyelmen kívül.

Érdekességek

- A fekete gólya előszeretettel választ sűrű erdőt fészkelőhelynek, ellentétben a fehér gólyával, amely nyílt területeken, leggyakrabban települések belső részein rak fészket.
- Vonuló madár. Afrikába repül télen és tavasszal tér vissza.
- Nagyon óvja fészkelőhelyét.
- Hangja halk, gyakran csupán susogás vagy finom „krrr” hallatszik, így észrevétlen marad.
- A környezettudatos erdőgazdálkodás, valamint a vizes élőhelyek megőrzése segíti fennmaradását.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötét narancssárga, sötétzöld, lila, piros.

Tőkés réce – *Anas platyrhynchos*

Hogyan ismerhető fel?

A tőkés réce viszonylag gyakori madárfaj. Testhossza 50–60 cm, szárnyfesztávolsága 80–95 cm. A hím és a tojó tollazata nagyon eltérő. A hímeket gácsérnak hívjuk, melynek feje zölden csillog, nyakán fehér gyűrű látható, mellkasa gesztenyebarna, teste szürkés, farktolla fölött fekete tollak hajlanak felfelé. A tojó ezzel szemben barna, foltos tollazatú, ami remek rejtőszínt biztosít számára a fészken ülve.

Hol él?

A tőkés réce szinte mindenféle vizes élőhelyen megfigyelhető: tavakon, folyókon, mocsarakban, sőt városi parkok tavaiban is. Fészket a talajon, a víz közelében készíti, jól elrejtve a növényzetben. A tojó 8–12 tojást rak.

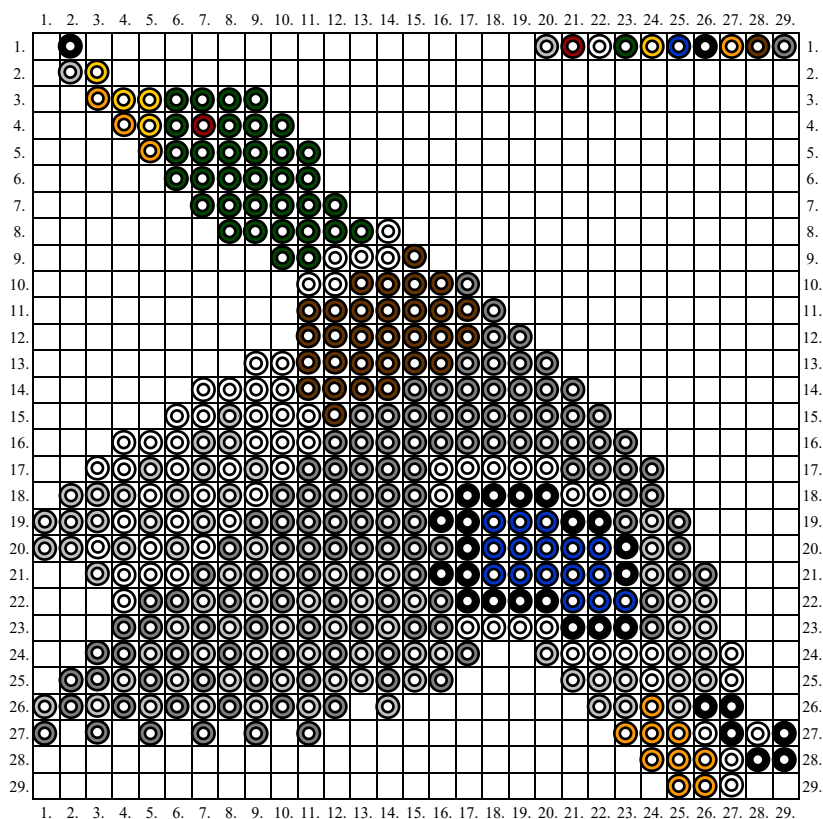
Mivel táplálkozik?

A tőkés réce mindenevő. Szívesen fogyaszt vízínövényeket, magvakat, algákat, de apró állatokat is, például rovarokat, férgeket vagy csigákat. Gyakran látható, amint fejét a víz alá dugja, farka pedig az égnek mered, ilyenkor a fenéken keresgél táplálék után.

Érdekességek

- A tőkés réce az a vadkacsa, amelyből a házikacsát tenyésztették ki.
- Nagyon jó repülő, vonuláskor akár több száz kilométert is képes megtenni egy nap alatt.
- A városokban élő példányok gyakran odaszoknak az emberekhez és elfogadják a kenyérdarabokat is, bár a kenyér nem megfelelő táplálék a vízimadarak számára, egészségesebb, ha természetes táplálékhoz jutnak.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, sötét narancssárga, barna, bordó, sötétkék, sötétzöld.

Bütykös hattyú – *Cygnus olor*

Hogyan ismerhető fel?

A bütykös hattyú hatalmas termetű, hófehér tollazatú madár. Testhossza 140–160 cm, szárnyfesztávolsága akár 240 cm is lehet. Hosszú, kecses nyakáról és elegáns tartásáról könnyen felismerhető. Csőre narancssárga, a tővén fekete bütyökkel, innen kapta a nevét. Lábai sötétszürkék. Repülés közben erőteljes szárnycsapásai jellegzetes, suhogó hangot keltenek, amely messziről is hallható.

Hol él?

A bütykös hattyú tavak, folyók és mocsarak lakója. Főként nagyobb állóvizeken találkozhatunk vele, de a városi tavakat is szívesen elfoglalja. Nagy, úszó fészket épít a vízparti növényzetből, gyakran nádból. A fészekben 5–7 nagy, zöldes tojás található, amelyeket a tojó költ ki. A fiókák szürke pelyhes tollruhában bújnak elő, és szüleikkel együtt a vízben úszva tanulják meg az élet alapjait.

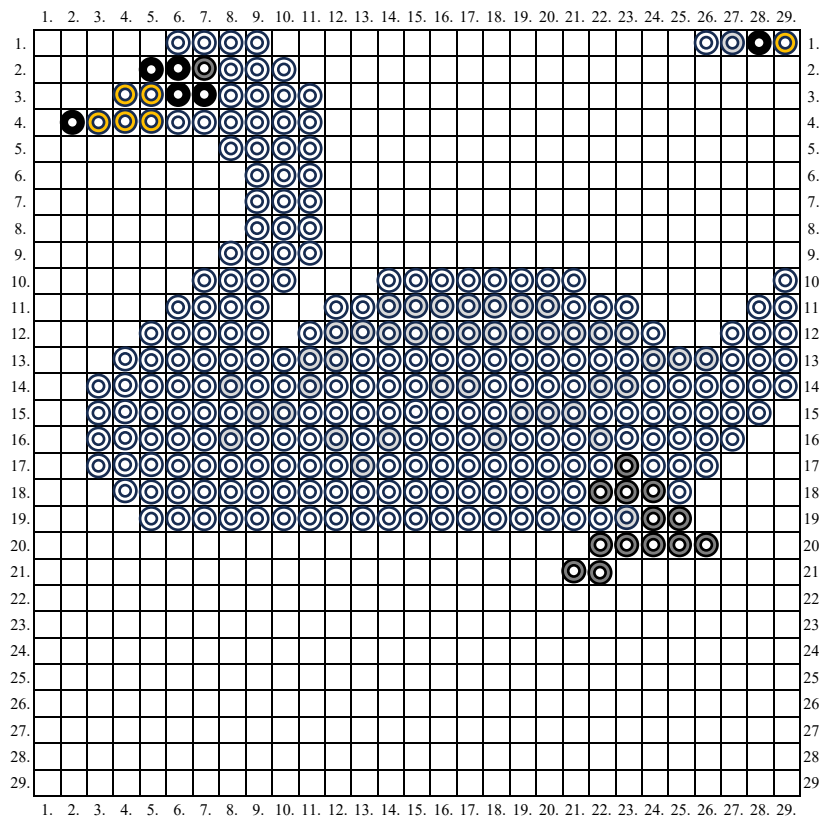
Mivel táplálkozik?

A bütykös hattyú főként növényevő. Vízinövényeket, hínárt, gyökereket és algákat fogyaszt, amelyeket hosszú nyakával a víz alól húz ki. Időnként apró vízi állatokat, rovarokat vagy csigákat is elfogyaszt, de étrendjének nagy része növényi eredetű.

Érdekességek

- A bütykös hattyú az egyik legnehezebb repülő madár, akár 12–15 kilogrammot is nyomhat.
- A párok több költési szezonon keresztül együtt maradhatnak.
- Amikor veszélyt érez, sziszegő hanggal és felborzolt tollakkal próbálja megfélemlíteni az ellenséget.
- A fiatal madarak tollazata szürkésbarna, csak később, 1–2 éves korban fehéredik ki teljesen.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, narancssárga.

Búbos vöcsök – *Podiceps cristatus*

Hogyan ismerhető fel?

A búbos vöcsök közepes termetű vízimadár, testhossza 46–51 cm. Tollazata a háton barnásfekete, hasa fehér, nyakán pedig feltűnő gesztenyebarna és fekete „gallér” díszlik. Nevét a fején látható fekete tollbóbitáról kapta, amely nászidőszakban különösen látványos. Hosszú, hegyes csőre van, lábai pedig testének hátsó részén helyezkednek el, ezért remekül úszik és bukik, de a szárazföldön ügyetlenül mozog.

Hol él?

A búbos vöcsök tavak, víztározók és lassan folyó vizek lakója. Főként nádasokkal övezett állóvizeken figyelhető meg. Fészket úszó növényekből építi a víz felszínére, a nádas védelmében. A tojó általában 3–5 tojást rak, amelyeket mindkét szülő felváltva költ ki.

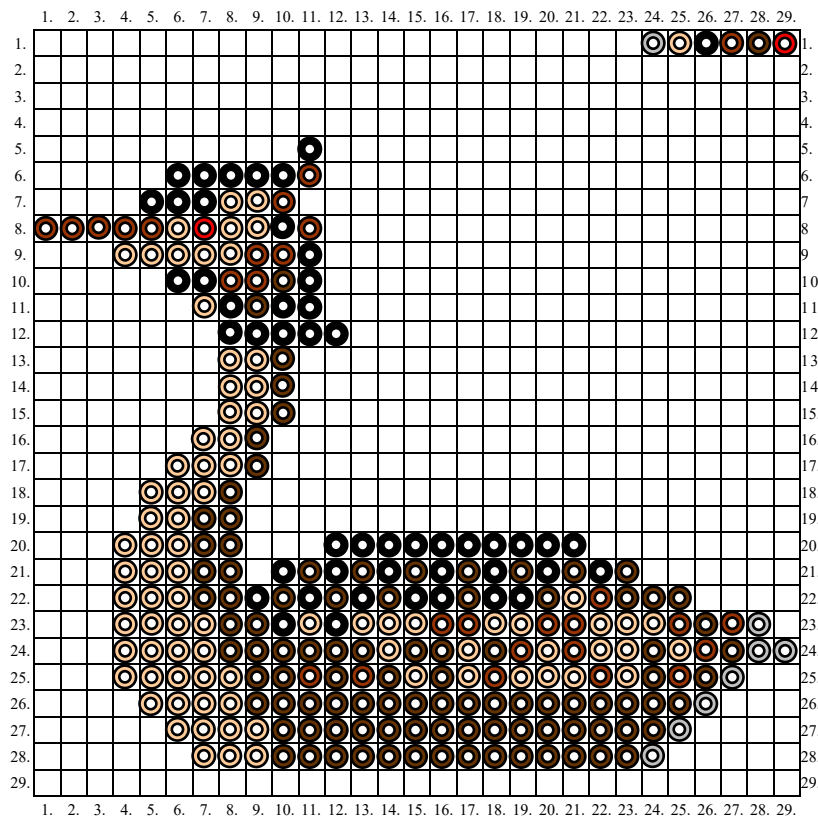
Mivel táplálkozik?

Főként halakat fogyaszt, amelyeket ügyes bukással kap el a víz alatt. Emellett kisebb vízi gerincteleneket, rovarokat és lárvákat is összegyűjt. Kitűnő úszó és búvár, akár egy percig is a víz alatt maradhat zsákmánykeresés közben.

Érdekességek

- A búbos vöcsök híres násztáncáról. A pár tagjai a víz felszínén egymással szemben úsznak, bólogatnak, majd felemelkedve mellkasukkal összeérnek.
- Fiókáit gyakran a hátán hordozza, miközben úszik, így védi őket a ragadozóktól.
- Repülése erőteljes, de ritkán látni a levegőben, inkább a vízén marad.
- A fiókák szürkés-fehéres tollazatúak, fejükön fekete-fehér csíkokkal, mintha „tigrismintát” viselnének.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: világosszürke, fekete, piros, sötétbarna, világosbarna, bézs.

Nagy kárókatona – *Phalacrocorax carbo*

Hogyan ismerheted fel?

A nagy kárókatona nagytestű vízimadár, testhossza 80–100 cm, szárnyfesztávolsága akár 150–160 cm is lehet. Tollazata fekete, enyhén barnás, zöldes vagy kékes fényű, hasa sötét. Hosszú, hegyes, kampós csőre és erős lábai vannak, amelyek a vízi életmódhoz alkalmazkodtak. Repüléskor nyújtott nyakkal és gyors szárnycsapásokkal halad, gyakran V-alakban csoportosan.

Hol él?

A nagy kárókatona tavak, folyók, tavak partján és tengerparti területeken található. Fészkeit fákon vagy szigetszerűen álló bokros területeken építi, gyakran kolóniában.

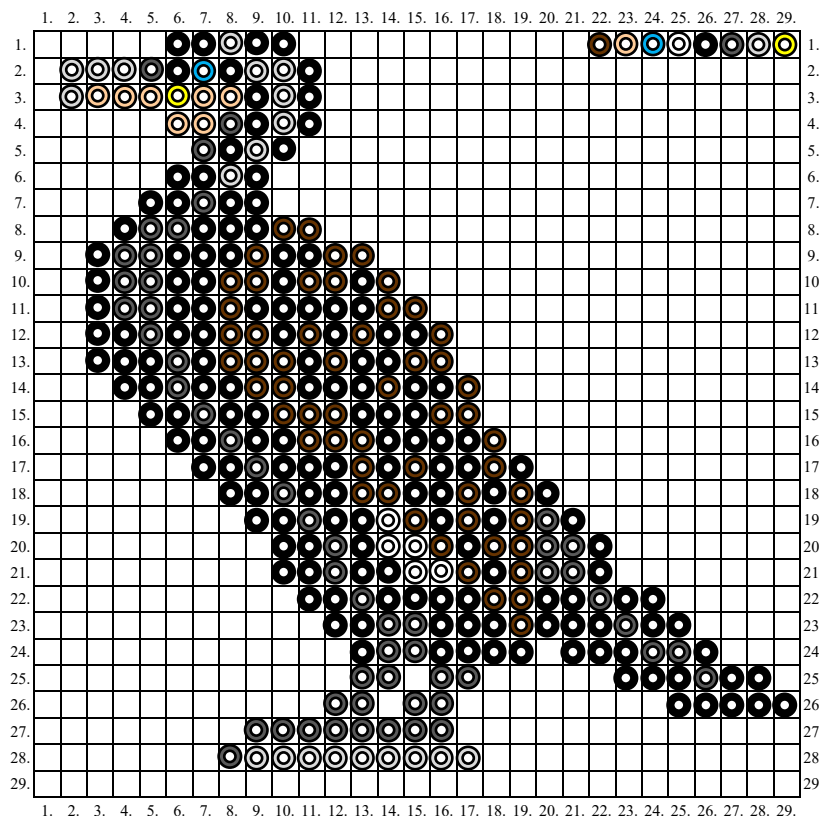
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként halakból áll, amelyeket merüléssel ejt el. Kiválóan alkalmazkodott a vízi életmódhoz. Tollazata nem teljesen vízlepergető, így hosszabb merülésekre képes. Alkalmanként rovarokat vagy kis gerinceseket is fogyaszt.

Érdekességek

- Gyakran lehet látni, ahogy szárnyait szétterítve szárítja a tollát, mivel nem teljesen vízálló.
- Nagy, kolóniákban költő madár, a fészkek egymás mellett helyezkednek el.
- Hangja rekedtes, erős „kraah” vagy „karr” hang, különösen a fészkelőhelyeken hallható.
- Az általa elfogyasztott nagyszámú hal miatt a halgazdaságok általában nem kedvelik jelenlétét.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, citromsárga, barna, kék, bézs.

Jégmadár – *Alcedo atthis*

Hogyan ismerheted fel?

A jégmadár apró termetű, élénk színű madár, amelyet gyakran repülő drágakőnek is neveznek. Tollazata ragyogó kék és zöld színekben játszik, mellkasa narancssárgás, csőre pedig hosszú és hegyes. Alig 16–17 centiméter hosszú, de feltűnő színei miatt könnyű észrevenni, ha épp egy ágon lesben ül.

Hol él?

Leggyakrabban folyók, patakok, tavak partján figyelhetjük meg. Szereti a tiszta, áttetsző vizeket, ahol sok az apró hal. Általában alacsonyan száll a víz felett és hirtelen bukik alá zsákmányért.

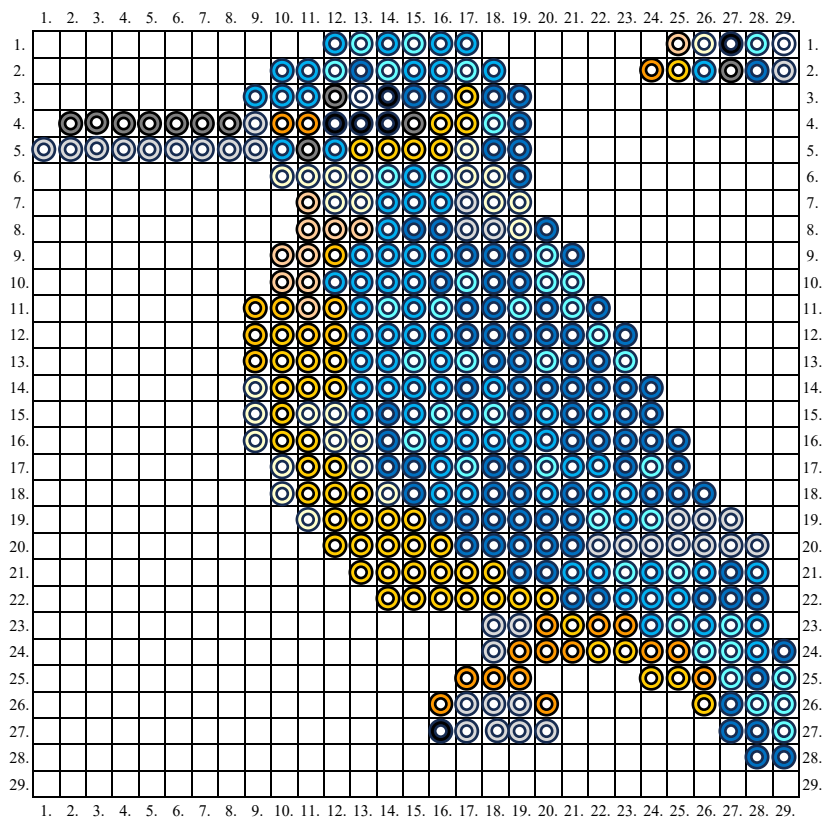
Mivel táplálkozik?

Leginkább apró halakat fogyaszt, de vízi rovarokat, apróbb kételtúékat és rákokat is megeszik. Általában egy ágon ülve figyeli a vizet, majd villámgyorsan lecsap és csőrében gyakran már egy vergődő hallal tér vissza.

Érdekességek

- A jégmadár fészket nem fákra építi, hanem a meredek partfalba váj odút.
- Rendkívül gyors repülő. Rövid szárnycsapásokkal suhan a víz felett.
- Bár színpompás, nagyon rejtőzködő, sokszor halk fütttyentő hangja segíthet észrevenni.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, sötét narancssárga, sötétkék, kék, türkizkék, citromsárga, bézs.

Gyurgyalag – *Merops apiaster*

Hogyan ismerheted fel?

A gyurgyalag talán az egyik legszínesebb európai madarunk. Tollazata olyan, mintha egy festőpalettáról került volna le. Feje sárgásbarna, torka aranysárga, hasa kékeszöld, hátán és szárnyán pedig vörös, zöld és kék árnyalatok váltakoznak. Karcsú testű, hosszú hegyes szárnyai és megnyúlt, kecses farka van. Már messziről feltűnik, amikor hullámzó röptével, jellegzetes hangját hallatva száll a levegőben.

Hol él?

A gyurgyalag főleg folyópartok meredek homokfalain, homokbányákban vagy löszfalakban költ. Olyan élőhelyeket keres, ahol sok a repülő rovar. A költési időszakban nagyobb csoportokban is fészkelhet.

Mivel táplálkozik?

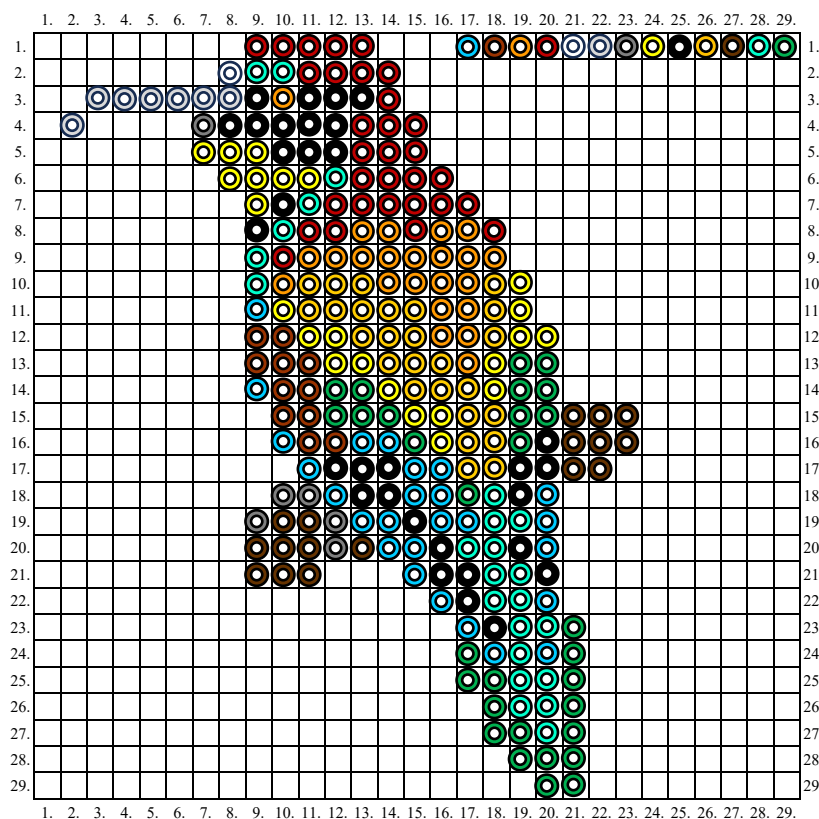
Elsősorban méheket, darazsakat, szitakötőket és más repülő rovarokat fogyaszt.

Zsákmányát gyakran a levegőben kapja el, majd egy ághoz ütügetve távolítja el a fullánkot, mielőtt lenyeli. Látványos, ügyes repülő, igazi rovarvadász akrobata.

Érdekességek

- A gyurgyalagok kolóniákban költenek. Akár több tucat pár is vájhat egymás mellett üreget a partfalba.
- Fészkelőüregeiket maguk ássák. Hosszuk akár 1–2 méter is lehet.
- Vonuló madarak. Ősszel délre repülnek, tavasszal pedig visszatérnek költőhelyeikre.
- Hangjuk jellegzetes „prii-prii”, amit repülés közben hallatnak.
- A gyurgyalag védett élőhelyei veszélyben lehetnek, ha eltűnnek a homokfalak vagy a rovarállomány csökken.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, sötét narancssárga, kék, sötétzöld, világoszöld, citromsárga, bordó, világosbarna, sötétbarna.

Barkóscinege – *Panurus biarmicus*

Hogyan ismerheted fel?

A barkóscinege apró természetű, elegáns madár. A hím különösen feltűnő. Világosbarna testét hosszú, lépcsőzetes faroktollak díszítik, aranyszínű hátát és világos hasát fekete bajuszcsíkok (innen a barkó név) teszik jellegzetessé. Feje kékesszürke, szeme narancsos. A tojó egyszerűbb színezetű, fekete bajusza nincs, inkább homokszínű és melegebb tónusú. Gyakran hallani jellegzetes, csilingelő „ping-ping” hangját, amelyről könnyű felismerni.

Hol él?

A barkóscinege a kiterjedt nádasok lakója. Társas madár, gyakran csapatokban mozog a sűrű nádrengetegben.

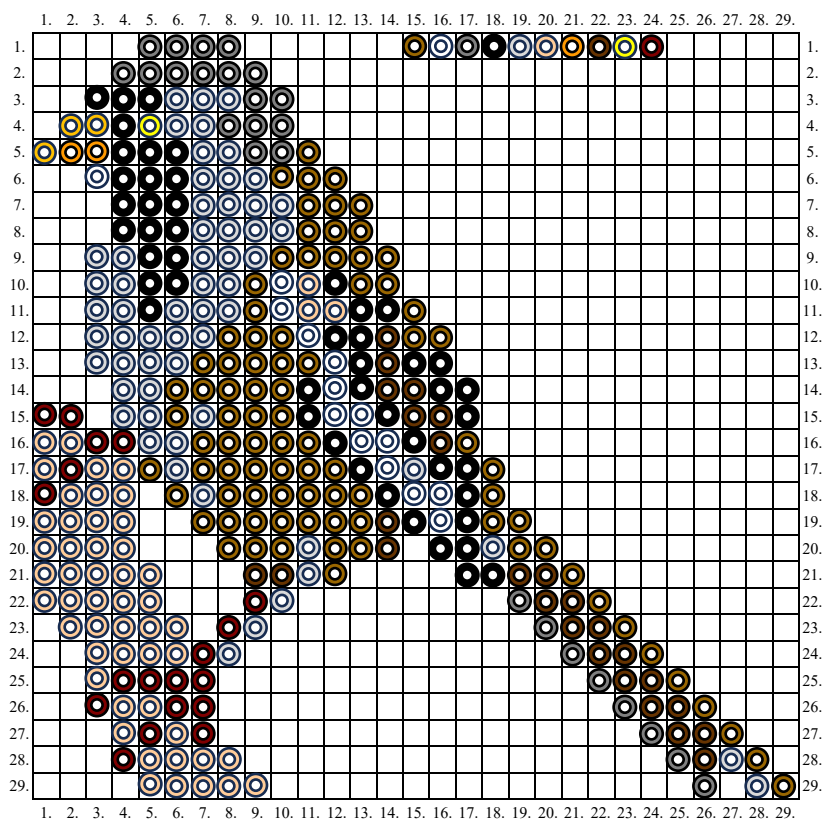
Mivel táplálkozik?

Évszaktól függően változik étrendje. Nyáron főként rovarokat és azok lárváit fogyasztja, télen viszont áttér a nád magjaira.

Érdekességek

- Nevét a hím fekete „bajuszáról” kapta, amely messziről is jól látható.
- Bár cinegének hívják, valójában nem igazi cinegefaj, hanem önálló rendszertani csoport képviselője.
- Hangja csilingelő, vidám, amelyet gyakran hallani, amikor a csapatok átrepülnek a nádas felett.
- Rendkívül ügyesen közlekedik a nádszálakon, lábaival és hosszú farkával egyensúlyozva.
- A barkóscinege érzékeny a nádasok eltűnésére és feldarabolódására. Élőhelyének megőrzése kulcsfontosságú. A nádasok égetése, vizük lecsapolása komoly veszélyt jelent számára.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, citromsárga, bordó, világosbarna, sötétbarna, bézs.

Siketfajd – *Tetrao urogallus*

Hogyan ismerheted fel?

A siketfajd Európa egyik legnagyobb erdei madara. A hím testhossza 70–90 cm, szárnyfesztávolsága 100–130 cm, tömege 4 kilogramm körüli. Tollazata sötét, fekete-barna, fehér foltokkal a szárnyain. Fején és nyakán feltűnő, élénk piros bőrlebenyek láthatók a szemek felett. A tojó kisebb, visszafogottabb, barna, pettyezett tollazatú, így könnyen elrejtőzik az erdőben.

Hol él?

A siketfajd elsősorban sűrű, idős fenyő- és vegyes erdők lakója. Fészket a talajon, a sűrű aljnövényzet között készíti. A tojó 5–7 tojást rak, amelyeket maga költ ki. A fiatalok tollazatának rejtőszíne segít megvédeni őket a ragadozóktól.

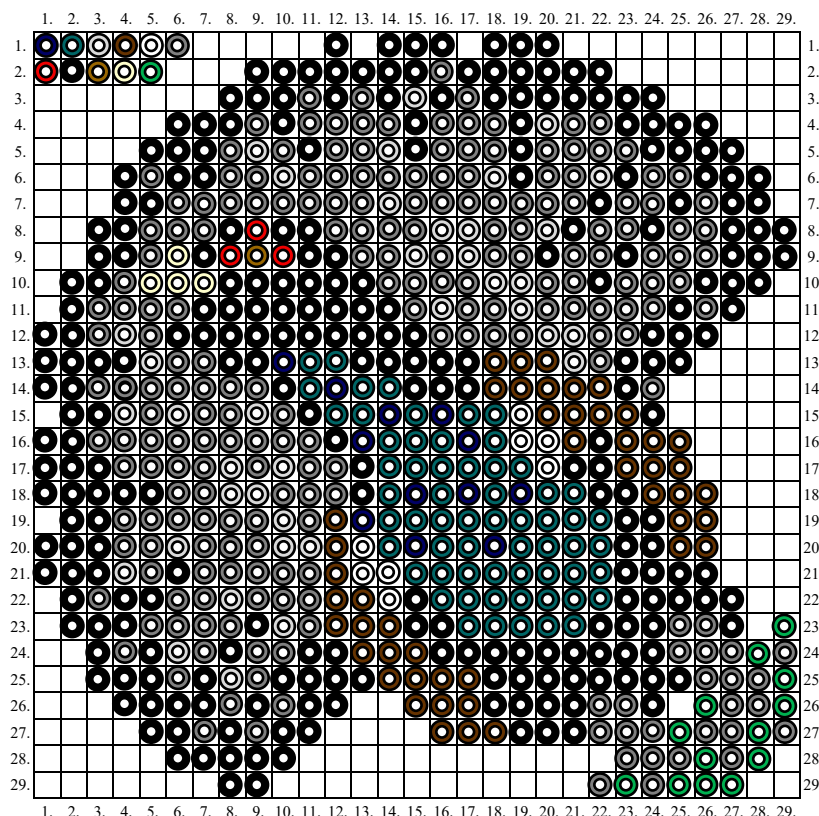
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként növényi eredetű. Magvakat, rügyeket, leveleket és bogyókat fogyaszt. Tavasszal és nyáron kiegészíti étrendjét rovarokkal és más apró élőlényekkel, amelyek fontosak a fiókák növekedéséhez.

Érdekességek

- A hímek tavaszi nászidejükben jellegzetes hangot adnak ki, hogy felhívják magukra a tojók figyelmét. A siket jelzőt azért kapta, mert nászidőszakban, mialatt a kakas jellegzetes hangját hallatja szakaszosan, pillanatnyi figyelmetlensége okán könnyebben megközelíthetővé válik.
- A siketfajd nagytestű, jó repülő, de főként a földön mozog.
- Elsősorban a háborítatlan erdőségek és hegyvidékek lakója. Nagyon óvatos, ritkán kerül emberközelbe.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétkék, sötétzöld, zöld, citromsárga, piros, világosbarna, sötétbarna.

Gyöngybagoly – *Tyto alba*

Hogyan ismerheted fel?

A gyöngybagoly közepes termetű bagolyfaj (33–39 cm) hosszú lábakkal és szív alakú, fehér arckoronggal. Tollazata felül aranybarna, sötét pettyekkel, alul világos, gyakran tiszta fehér. Repülése hangtalan, szárnyai szélesek és hosszúak.

Hol él?

Házak, ólak, gazdasági épületek, tanyák, templomtornyok és régi épületek padlásain fészkel. Kedveli a nyílt mezőgazdasági területeket, ahol könnyen vadászhat apró emlősökre. Fészket gyakran ember alkotta építményekben készíti el, de odvas fákban is költethet.

Mivel táplálkozik?

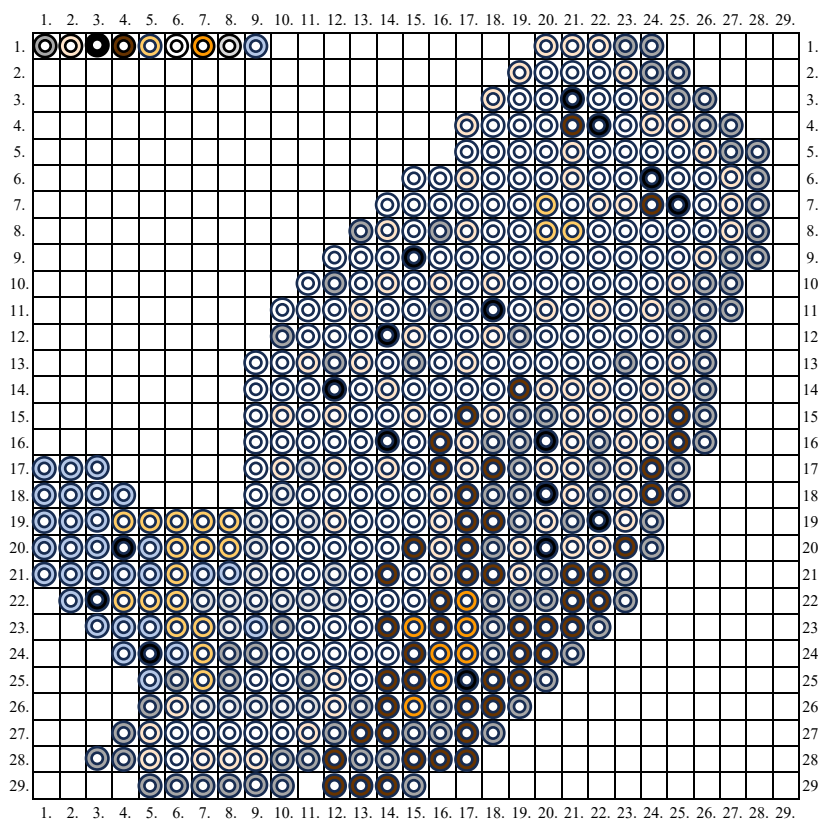
Legfontosabb zsákmányállatai a kisméretű állatok (egerek, pockok, cickányok), melyek számát jelentősen képes szabályozni. Ezzel a gazdálkodóknak is hasznos segítőtársa. Időnként kisebb madarakat, rovarokat és békákat is zsákmányol.

Táplálkozás közben zsákmányát egészben nyeli le, az emészthetetlen részeket (csontok, szőr) köpet formájában üríti vissza.

Érdekességek

- Szív alakú, hófehér arca miatt sok nép mitológiájában misztikus állatként tartották számon.
- Hangja nem huhogás, hanem sikító, vijjogó kiáltás, ami éjszaka rémisztő lehet.
- Fészkeből gyakran kellemetlen szag árad a felhalmozott köpetek miatt, de ettől függetlenül nagyon tisztán tartja tollazatát.
- Kiváló éjszakai vadász: hallása rendkívül fejlett, szinte teljes sötétségben is képes zsákmányt ejteni.
- Élőhelyének és fészkelőhelyeinek megőrzése nagyon fontos, hiszen a modern mezőgazdaság, a régi épületek lezárása, valamint a közúti forgalom erősen veszélyezteti.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, világos narancssárga, világoskék, barna, bézs.

Erdei fülesbagoly – *Asio otus*

Hogyan ismerheted fel?

Az erdei fülesbagoly közepes termetű bagolyfaj, testhossza 35–40 cm, szárnyfesztávolsága 80–95 cm. Jellegzetes fülei valójában tollbojtok, a fej tetején ülnek, és felállítva figyelmeztető vagy kommunikációs szerepet töltenek be. Tollazata sárgásbarna, sötét csíkozással, hasa világos, sötét pettyekkel. Nagy, narancssárga szemei éjszakai ragadozó mivoltát hangsúlyozzák.

Hol él?

Elsősorban vegyes és lombos erdőkben, ritkábban nyíltabb területeken, parkokban és kertekben találkozhatunk vele. Viszonylag gyakori, de az emberhez közel eső területeken is inkább rejtőzködik. Fészket általában elhagyott varjú- vagy más madarak fészkeiben alakítja ki, nem épít sajátot.

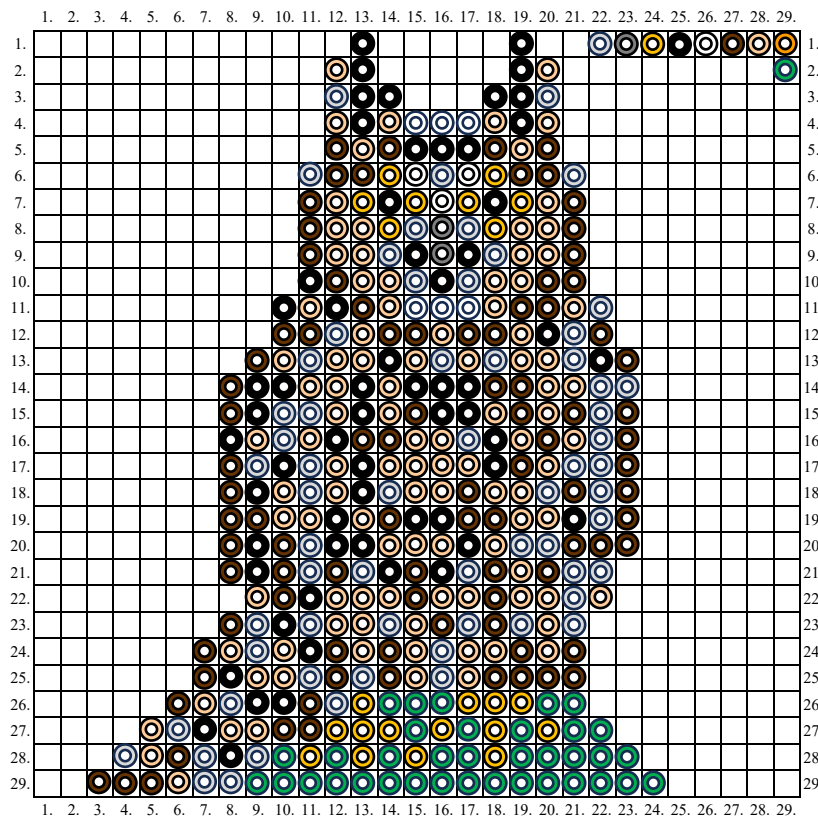
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként kisebb emlősökből, rágcsálókból, madarakból és nagyobb rovarokból áll. Éjszaka aktív. Csendes repülésére, éles hallására és látására támaszkodva vadászik.

Érdekességek

- Nevét a fején lévő tollfülek után kapta.
- Kitűnő hallása és éjjellátó képessége teszi rendkívül hatékony éjszakai ragadozóvá.
- Hangja jellegzetes, mély „hu-hu” vagy „u-hu” kiáltás, amit főleg a párzási időszakban hallani.
- Nem vonuló faj, többségük egész évben a költőterületén marad.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, narancssárga, világos narancssárga, zöld, barna, bézs.

Nagy fakopáncs – *Dendrocopos major*

Hogyan ismerheted fel?

A nagy fakopáncs közepes termetű harkály, testhossza 23–26 cm. Tollazata jellegzetes, háta fekete-fehér csíkozású, hasa világos, farka fekete. Fején a hímnél piros tarkótoll látható, a tojónál ez hiányzik. Alsó farkfedőtollai piros színűek, amelyek repüléskor általában jól látszanak. Erős, hegyes csőre és ügyes lábai vannak, amelyekkel a fa törzsén kapaszkodik.

Hol él?

A nagy fakopáncs elsősorban lombos és vegyes erdők lakója, de parkokban és kertekben is gyakori. Fészkrét a fatörzsekbe vájja, de alkalmanként elhagyott odúkat is elfoglalhat.

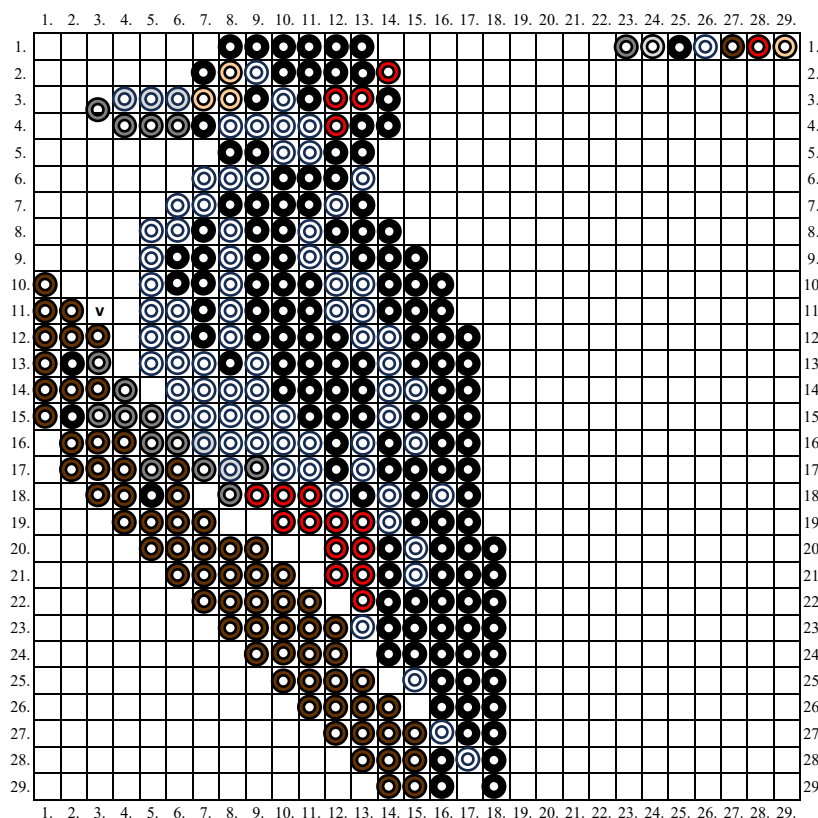
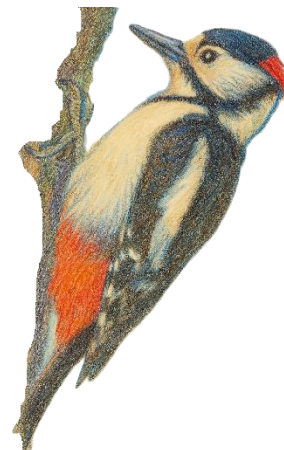
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként rovarokból áll, amelyeket leggyakrabban a fatörzsbe vájt lyukakból szedi ki. Télen magvakat is fogyaszt, különösen a fenyőmagot kedveli.

Érdekességek

- Híres a jellegzetes „kop-kop” hangjáról, amelyet a fa törzsének ütügetésével hoz létre.
- Nagyon alkalmazkodó faj, képes különböző faanyagokat és odúkat is kihasználni.
- A hím és a tojó megkülönböztethető a fejtarkó piros foltja alapján.
- Télen gyakran etetőn is feltűnik, ahol a napraforgómag különösen kedvére való.
- Az erdők túlzott tisztítása és a holtfa eltávolítása veszélyeztetheti a fészkelőhelyeket, illetve természetes táplálékforrásait.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna, bézs, piros.

Zöld küllő – *Picus viridis*

Hogyan ismerheted fel?

A zöld küllő közepes termetű harkályféle, testhossza 31–33 cm, szárnyfesztávolsága 40–42 cm. Tollazata túlnyomórészt zöld, hasi része világosabb, sárgás árnyalatú. Fején piros sáv található, a szeménél fekete álarcszerű folt húzódik. A hímeknél a bajuszsáv piros színnel szegélyezett, a tojóknál teljesen fekete. Csőre erős, hosszú, lábai kapaszkodásra alkalmasak. Repülése hullámzó, erőteljes szárnycsapásokkal.

Hol él?

Erdőkben, ligetes területeken, parkokban és nagyobb kertekben is előfordul. Kedveli a mozaikos élőhelyeket, ahol idős fák és tágas, füves részek egyaránt megtalálhatók. Odúját maga vájja ki elkorhadott fatörzsekben, és gyakran évekig visszatér ugyanahhoz a helyhez.

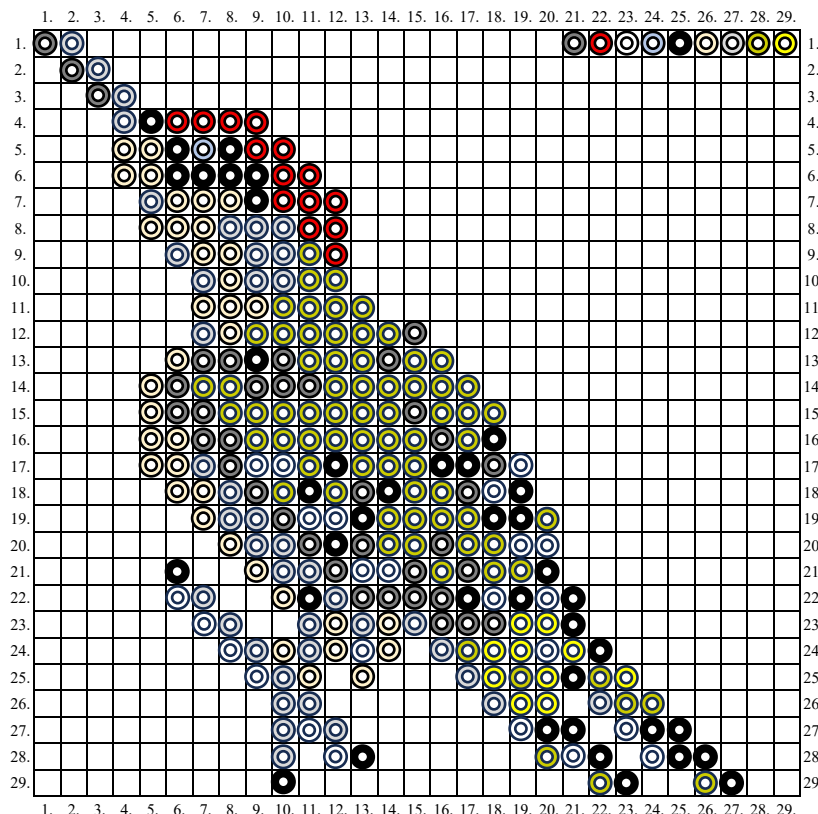
Mivel táplálkozik?

Bár rovarokat és lárvákat is fogyaszt, leginkább a hangyák specialistája. Hosszú, ragadós nyelvével a hangyabolyok mélyéről szedi ki a zsákmányt. Gyakran látható a földön kutatva, ahogy mozdulatlanul figyel, majd hirtelen csőrével a talajba csap.

Érdekességek

- Jellegzetes hangja messze hallatszik, amely harsány, nevetésre emlékeztető „klü-klü-klü...” kacajként írható le.
- Ritkábban dobol a fákon, mint a többi harkály, inkább a hangját használja a territórium jelzésére.
- A zöld küllő élőhelyeinek (idős, odvasodó fák, mozaikos erdőszegélyek) megőrzése kulcsfontosságú. A fakivágások és az intenzív erdőgazdálkodás csökkenthetik a költési lehetőségeit.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világoskék, sárgászöld, citromsárga, piros, bézs.

Füstifecske – *Hirundo rustica*

Hogyan ismerhető fel?

A füstifecske apró termetű madár, testhossza 17–19 cm, szárnyfesztávolsága 32–34 cm. Tollazata a háton kékesfekete, hasa és torka világos, aranybarna árnyalatú vagy drapp. Farka hosszú és villás, ami repülés közben jól látszik. Csőre rövid és lapos, lábai aprók. Repülése fürge, gyors és ügyes, gyakran látható a levegőben cikázva, miközben rovarokat fog.

Hol él?

A füstifecske városi és vidéki környezetben is megtalálható. Fészket emberi épületek, istállók ereszei alá, gyakran beltérben építi sárból és szalmából. Egy fészken általában 3–5 tojás található, amelyeket a tojó költ ki.

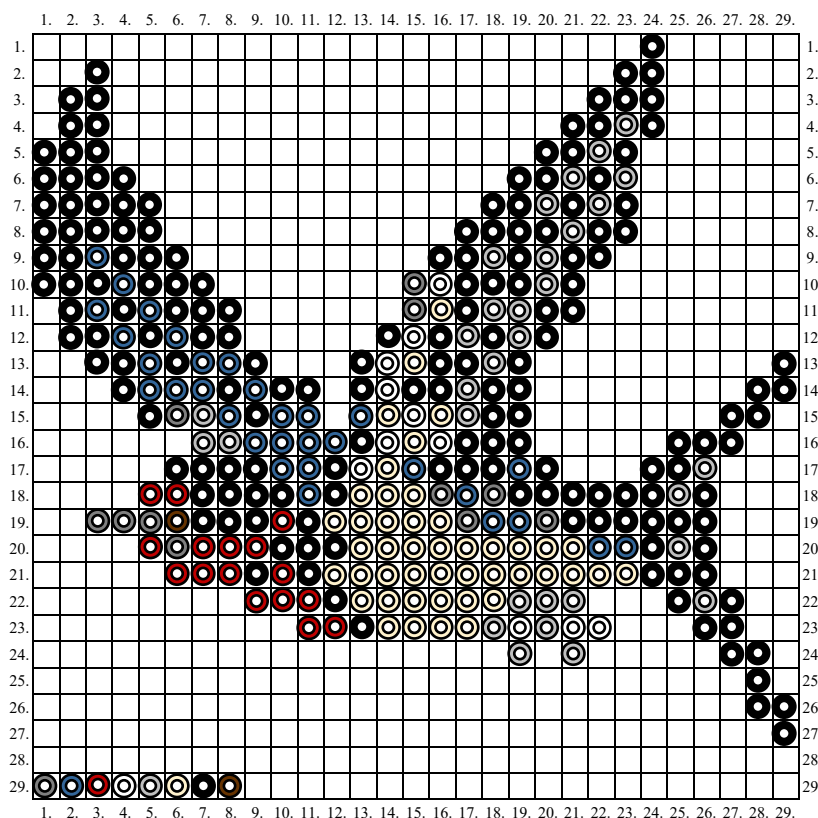
Mivel táplálkozik?

A füstifecske kizárólag rovarokkal táplálkozik. Különösen szereti a legyeket, szúnyogokat, lepkéket és más apró rovarokat, amelyeket repülés közben kap el a levegőben. Gyors, fürge mozgása teszi lehetővé, hogy szinte folyamatosan zsákmányhoz jusson.

Érdekességek

- A füstifecske télen Afrikába vonul, és tavasszal tér vissza lehetőség szerint korábbi fészkébe.
- Ügyes repülő, képes hirtelen fordulatokat tenni a levegőben.
- A fiókákat mindkét szülő eteti, ameddig nem képesek önállóan repülni és táplálkozni.
- Élőhelyének megóvása, az ereszek alatt hagyott fészkelőhelyek biztosítása és a rovarokban gazdag környezet segít túlélését. Sajnos az elmúlt évtizedekben drasztikusan csökkent az állománya.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétkék, piros, bézs, barna.

Mezei veréb – *Passer montanus*

Hogyan ismerhető fel?

A mezei veréb kistermetű madár, testhossza 12–14 cm. Tollazata barna és szürkés árnyalatú, háta sötétebb, hasa világosabb. Fején sötét pofafolt figyelhető meg, torka fekete, a fejtető gesztenyebarna. A házi verébtől eltérően a mezei verebeknél a hímek és a tojók tollazata azonos mintázatú.. Csőre rövid és erős, lábai barnásak.

Hol él?

A mezei veréb alkalmazkodó madár, városokban, falvakban, kertekben, mezőgazdasági területeken és parkokban egyaránt előfordul. Fészket odúban, faodvakban, vagy épületek ereszeiben, repedéseiben készíti. Egy fészekbe általában 4–6 tojás kerül, amelyeket a tojó költ ki. A házi verebekkel közös fészkelőhelyeket is használhat.

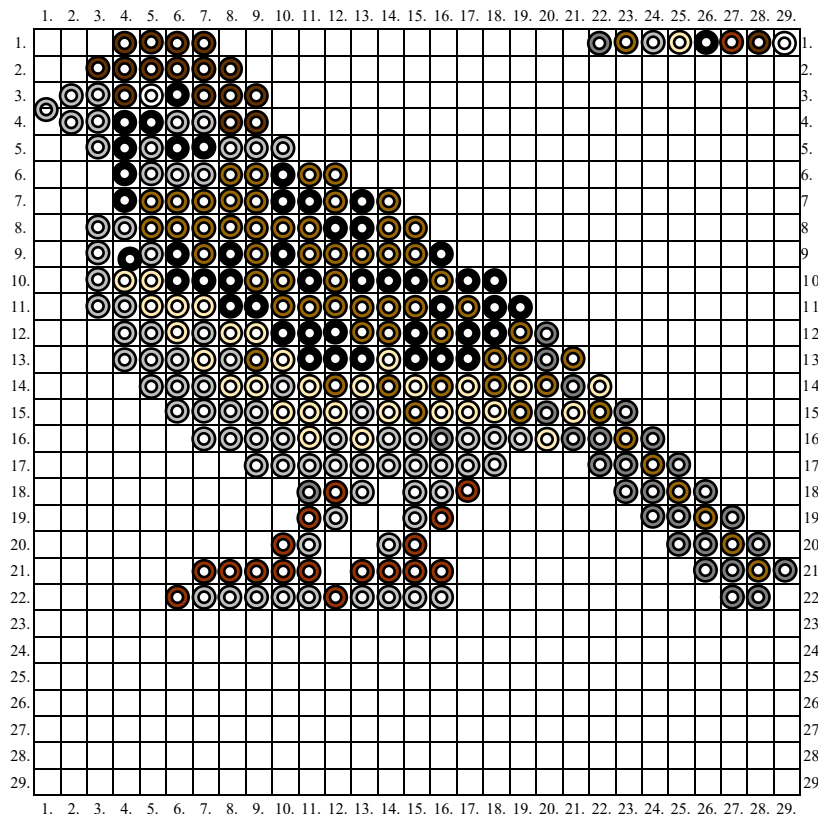
Mivel táplálkozik?

A mezei veréb tavasszal és nyáron rovarokat gyűjt, őszől jobbra magvakat fogyaszt. Gyakran látható csoportokban kapirgálni a földön, vagy magokat szedegetni a bokrok alatt.

Érdekességek

- A mezei veréb társas madár, gyakran nagy csapatokban él, főleg télen.
- A hímek hangos, csicsergő hangja segít megjelölni a területet és csalogatni a tojókat.
- Közel merészkedik az emberekhez, különösen, ha eleséget kínálnak neki. A téli etetés, a bokrok és faodvak meghagyása segíti túlélését és sikeres költését.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, bézs, világosbarna, sötétbarna, bordó.

Széncinege – *Parus major*

Hogyan ismerheted fel?

A széncinege feje fekete, fehér arcfolttal, mellkasán és hasán élénksárga tollazat látható, amelyet egy fekete sáv szel ketté. Háta zöldes-sárgás árnyalatú, szárnyán fehér csík fut végig.

Hol él?

Megtalálható erdőkben, ligetekben, parkokban, sőt a kertekben és városi zöldterületeken is. Az ember közelségétől sem fél, gyakran télen a madáretetők állandó vendége.

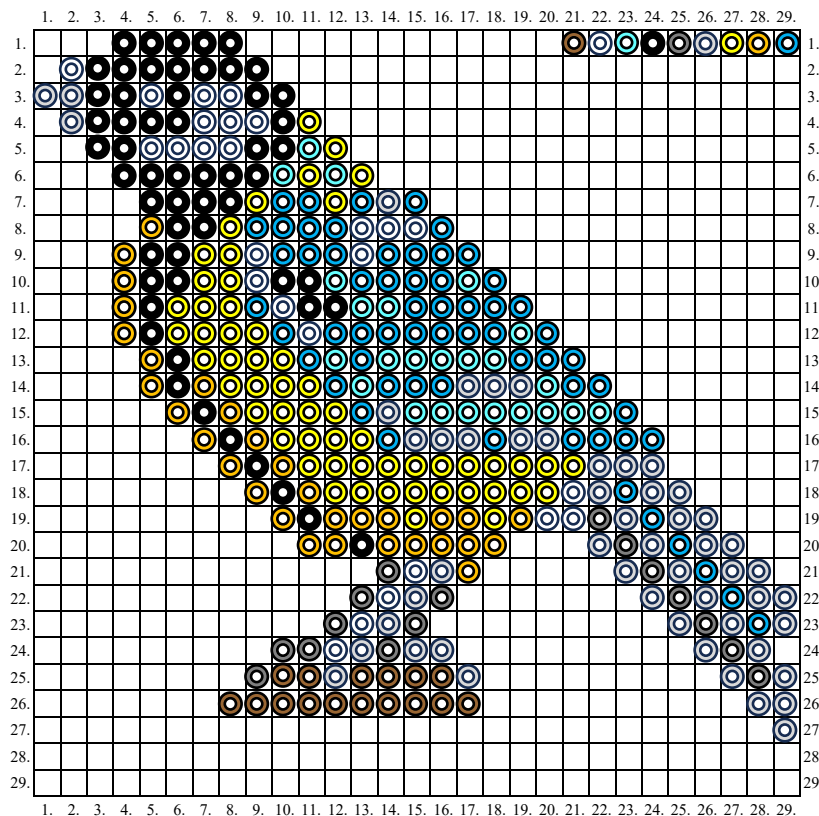
Mivel táplálkozik?

Tápláléka változatos, rovarokat, hernyókat, pókokat és magvakat eszik. Télen előszeretettel jár etetőkkbe, ahol napraforgómagot, faggyút vagy diót is szívesen elfogyaszt. Nyáron főként rovarokkal eteti fiókáit, ezzel is hozzájárulva a kertben a kártevők természetes gyérítéséhez.

Érdekességek

- A hím mellcsíkjának szélessége árulkodhat erejéről. Minél szélesebb a fekete sáv, annál dominánsabb lehet a madár.
- Nagyon tanulékony és leleményes faj, sok viselkedéskutató kísérletben vizsgálták.
- Télen kisebb csapatokban jár, gyakran más cinegefajokkal együtt.
- Bár a széncinege gyakori faj, élőhelyének megőrzése, valamint a természetes fészkelőhelyek (odúk) biztosítása fontos. A téli madáretetés is segíti túlélését, különösen kemény hidegek idején.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétkék, világoskék, narancssárga, citromsárga, barna.

Kékcinege – *Cyanistes caeruleus*

Hogyan ismerheted fel?

A kékcinege apró termetű, vidám megjelenésű madár, amelyet élénk színei tesznek igazán könnyen felismerhetővé. Feje tetején élénk kék tollak láthatók, szeme körül fekete csík fut, arcát fehér folt díszíti. Háta zöldes árnyalatú, szárnyai és farka kék, hasa pedig sárga. Mozgékony, fürgé madár, amely állandóan ugrál, repdes és függeszkedik az ágakon.

Hol él?

A kékcinege sokféle élőhelyen előfordul. Lombos erdőkben, parkokban, kertekben és ligetekben egyaránt otthon érzi magát. Télen gyakran csatlakozik vegyes cinegecsapatokhoz, és előszeretettel látogatja a madáretetőket.

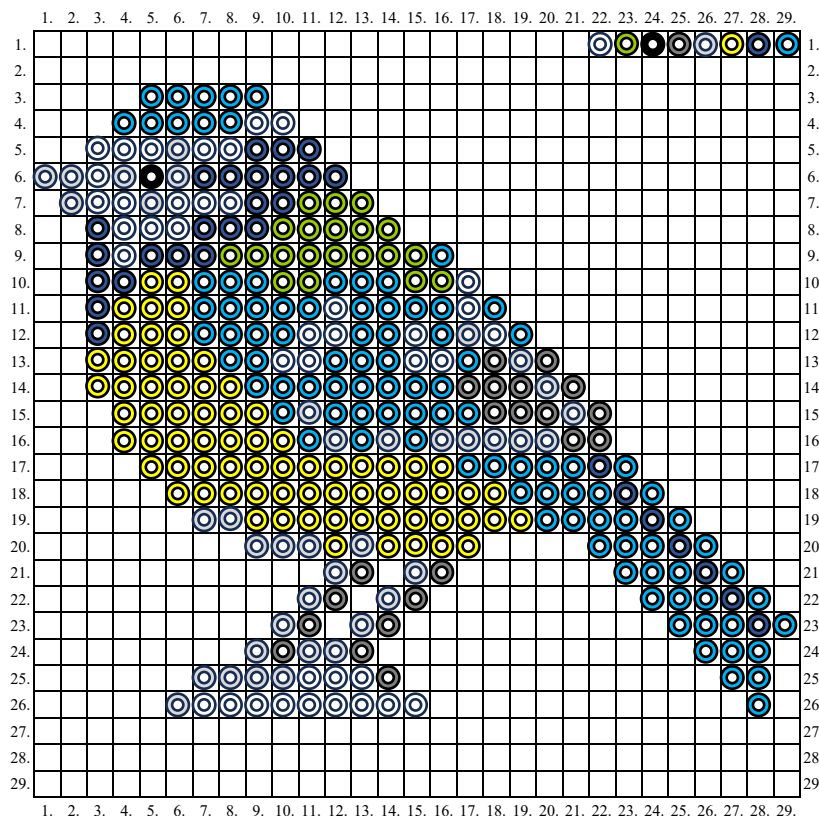
Mivel táplálkozik?

Főként rovarokkal, hernyókkal táplálkozik, de magvakat és bogyókat is fogyaszt. Az etetőkön különösen szereti a napraforgómagot és a faggyút. Fiókáit főként rovarokkal neveli, így segít kordában tartani a kártevők számát a kertekben és erdőkben.

Érdekességek

- A kékcinege rendkívül bátor és harcias, nem riad vissza a nála nagyobb madaraktól sem.
- Gyakran akrobatikus mozdulatokkal, fejjel lefelé lógva kutatja át az ágak alját.
- Szívesen költ a mesterséges odúkban.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétkék, világoskék, világoszöld, citromsárga.

Búboscinege – *Lophophanes cristatus*

Hogyan ismerheted fel?

A búboscinege kisméretű, 10-15 cm hosszú madár. Tollazata barnásszürke, a has világosabb, a nyakán fekete gallérszerű mintázat látható. Legjellegzetesebb ismertetőjegye a fején álló, fekete-fehér csíkos bóbitája, amelyet gyakran felborzol, így könnyű megkülönböztetni más cinegétől. A csőre rövid, erős, szeme sötét, élénk tekintetű.

Hol él?

Leginkább fenyőerdőkben és vegyes erdőkben találkozhatunk vele, de parkokban, ligetekben is előfordul. Kedveli a tűlevelűeket, ahol a fák repedéseiben, odvaiban vagy madárodúkból költ. Fészke mohából, zuzmóból, száraz növényi rostokból épül, belül finom szőrrel bélelve.

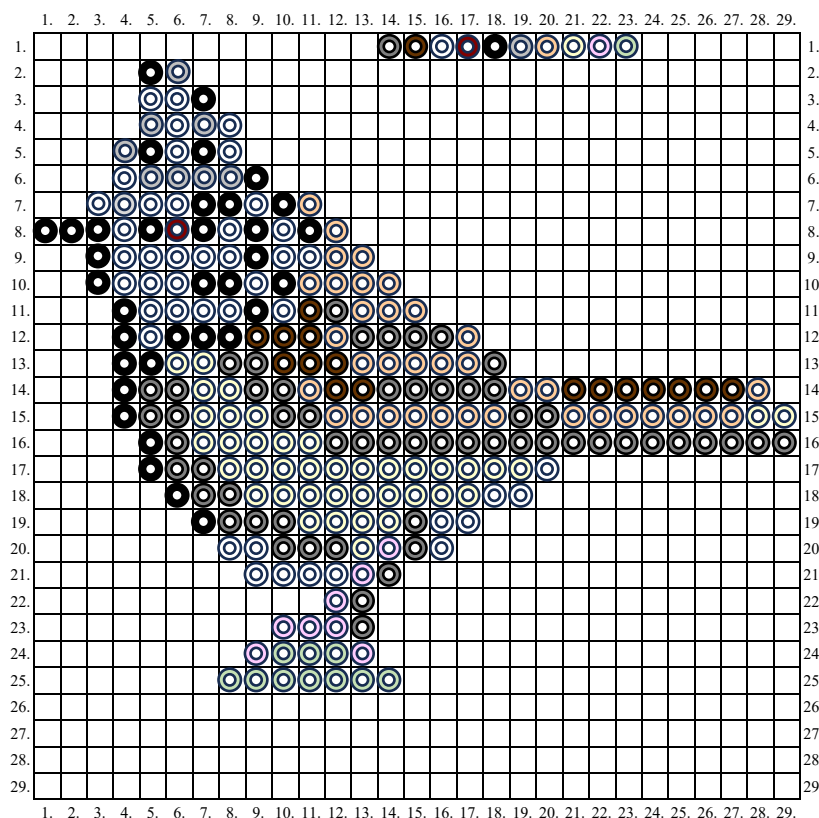
Mivel táplálkozik?

Főként rovarokkal, pókokkal és más apró gerinctelenekkel táplálkozik, amelyeket a fakérgen és az ágak között keres. Télen szívesen fogyaszt magvakat is, ezért gyakran meglátogatja az etetőket.

Érdekességek

- A bóbitáját hangulatától függően felborzolhatja vagy lesimíthatja, ami különösen látványos, amikor izgatott vagy figyel.
- A költési időszakon kívül is a párjával marad.
- Igen bátor madár, odúját erősen védi a betolakodókkal szemben.
- A néphagyományban kedves, díszes kis madárként emlegették, sokszor az erdők kis őrének tartották.
- A legnagyobb veszélyt számára az élőhelyek átalakulása jelenti. A fenyvesek, ligeterdők területi csökkenése hátrányosan érinti költőhelyeit.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világoszöld, citromsárga, bézs, bordó, barna, rózsaszín.

Őszapó – *Aegithalos caudatus*

Hogyan ismerheted fel?

A faj átlagos testhossza 13–15 centiméter, melyből a farok körülbelül 7–9 centimétert tesz ki. Szárnyfesztávolsága 16–19 centiméter, testtömege 7–10 gramm. Csőre rövid és sötét árnyalatú. A hímek és a tojók tollazata megegyezik. Megjelenése feltűnő, alapvetően fehér és fekete színezetű, néhol rózsaszín és barnás árnyalatokkal. Sok alfaját írták le, amelyek között jelentős különbségek is megfigyelhetők lehetnek. Külső jegyeik alapján három nagyobb csoportra oszthatók, bár köztük átmeneti formák és elszigetelt populációk is előfordulnak. Európában két fő változat él. Az egyik világosabb, fehér fejű, míg a másik sötétebb, oldalán és mellén keskeny, csíkokból vagy foltokból álló sötét sáv látható.

Hol él?

Az őszapó elsősorban lomblevelű, esetleg tűlevelű és vegyes erdőkben, él. Főleg a közephegységek és dombvidékek erdősegeiben, bokros területein gyakori. Ovális fészket mohával, pókhálóval és tollakkal béleli ki.

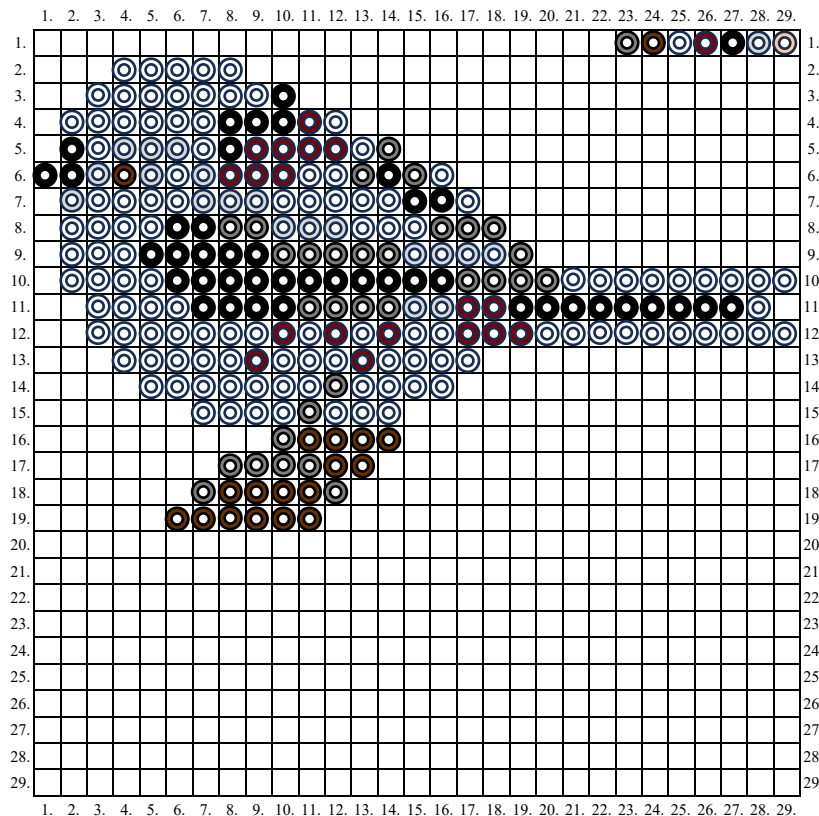
Mivel táplálkozik?

Tápláléka főként rovarokból, pókokból és más apró gerinctelenekből áll, télen viszont átállhat magvak fogyasztására. Ügyesen kapaszkodik a fák ágaira. Fejjel lefelé is képes mozogni a táplálék keresése közben.

Érdekségek

- Hangja viszonylag könnyen felismerhető, „tsii-tsii” hangzású.
- Nem vonuló faj, legtöbb példánya egész évben a költőterületén marad.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, bézs, bordó, barna.

Ökörszem – *Troglodytes troglodytes*

Hogyan ismerheted fel?

Az ökörszem az egyik legkisebb európai madár, testhossza mindössze 9–10 cm. Apró, gömbölyded testű, rövid farkát általában jellegzetesen felfelé tartja. Tollazata barna, finoman sötétebben sávozott, ami remek rejtőszínt biztosít számára. Csőre vékony, enyhén lefelé hajló, lábai vékonyak, de erősek. Gyors, fürge mozgása miatt gyakran csak egy pillanatra látható, ahogy alacsonyan bujkál a bokrok, farönkök között.

Hol él?

Sűrű aljnövényzetben, bozótosokban, erdőszegélyeken, vízparti cserjésekben, valamint kertekben és parkokban is előfordul. Fészket különleges, gömb alakú formában építi mohából, fűszálakból, apró gyökerekből, gyakran tuskók, bokrok rejtekében.

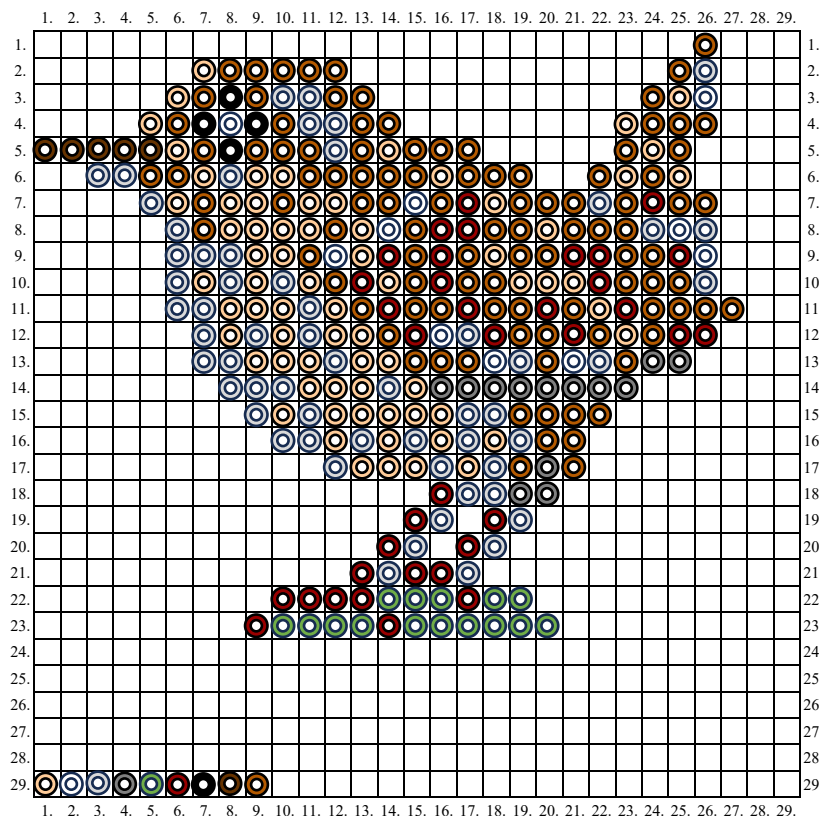
Mivel táplálkozik?

Főként rovarokkal és pókokkal táplálkozik, amelyeket az avarban, mohában és kéregrepedésekben keres. Kitartóan kutat a talajon, miközben szüntelenül mozgásban van. Télen kisebb magvakat is elfogyaszt.

Érdekességek

- A hím több fészket is épít, a tojó ezek közül választja ki a megfelelőt.
- Nevét onnan kapta, hogy gyakran marhákat követett az istállók, ólak környékén, mert ott könnyen talált rovarokat.
- Az európai madárvilág egyik „túlélője”: a hidegebb teleket is képes átvészelni, ha talál megfelelő rejtekhelyet és táplálékot.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, zöld, bordó, bézs, sötétbarna, világosbarna.

Sárgafejű királyka – *Regulus regulus*

Hogyan ismerheted fel?

A sárgafejű királyka apró termetű madár, testhossza mindössze 9 cm. Tollazata zöldes-sárgás, hasa világos, szeme sötét. Legjellegzetesebb ismertetőjele a fején lévő fényes sárga csík, amelyet fekete keret övez, és a hímnél élénkebb, narancsos árnyalatot is mutathat a közepén. Mozgása gyors és fürge, ahogyan ágakon ugrálva keresgéli táplálékát.

Hol él?

A sárgafejű királyka elsősorban tűlevelű és vegyes erdőkben fordul elő. A királykák fészkeket a fák ágaira építik, apró gömb alakú, sűrű moha- és pihesterű anyagból.

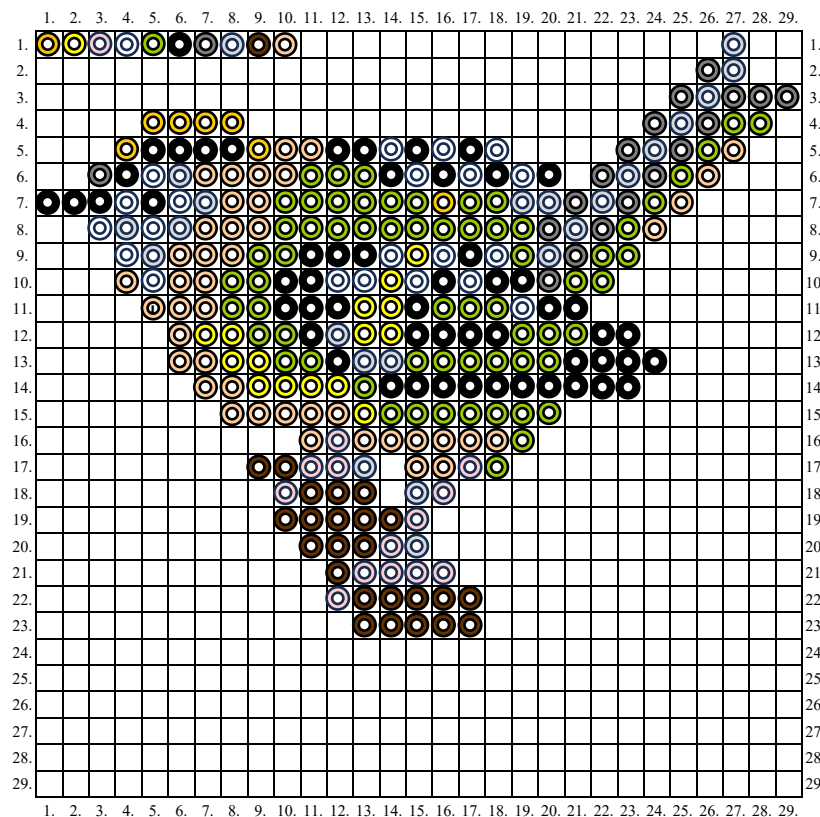
Mivel táplálkozik?

Tápláléka apró rovarokból, pókokból és lárvákból áll. Apró termete miatt könnyen eljut az ágak és levelek közé, és ügyesen keresgél a rügyek között.

Érdekességek

- A sárgafejű királyka a legkisebb madarak közé tartozik Európában, súlya csupán 5–7 gramm.
- Nagyon élénk és fürge madár, nehéz észrevenni, amikor az ágak között mozog.
- Évente kétszer is költethet. A tojó a fiókák egy hetes korától új fészket építésébe fog és megkezd a második költést. Ilyenkora hím veszi át az első fészkealj fiókáinak gondozását.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világoszöld, citromsárga, narancssárga, bézs, barna, rózsaszín.

Tüzesfejű királyka – *Regulus ignicapilla*

Hogyan ismerheted fel?

A tüzesfejű királyka apró termetű madár, testhossza 9–10 cm. Tollazata zöldessárgás, hasa világos. Legfeltűnőbb jellegzetessége a feje, amelyen élénk narancspiros csík található, fekete szegéllyel, amitől a fej különösen karakteres. Mozgása gyors és fürge, ágakon ugrálva keresi táplálékát, gyakran együtt mozog cinegékkel.

Hol él?

Elsősorban tűlevelű és vegyes erdők lakója, de ritkán kertekben is előfordul. Fészke apró, gömb alakú, sűrű moha- és piheszerű anyagból.

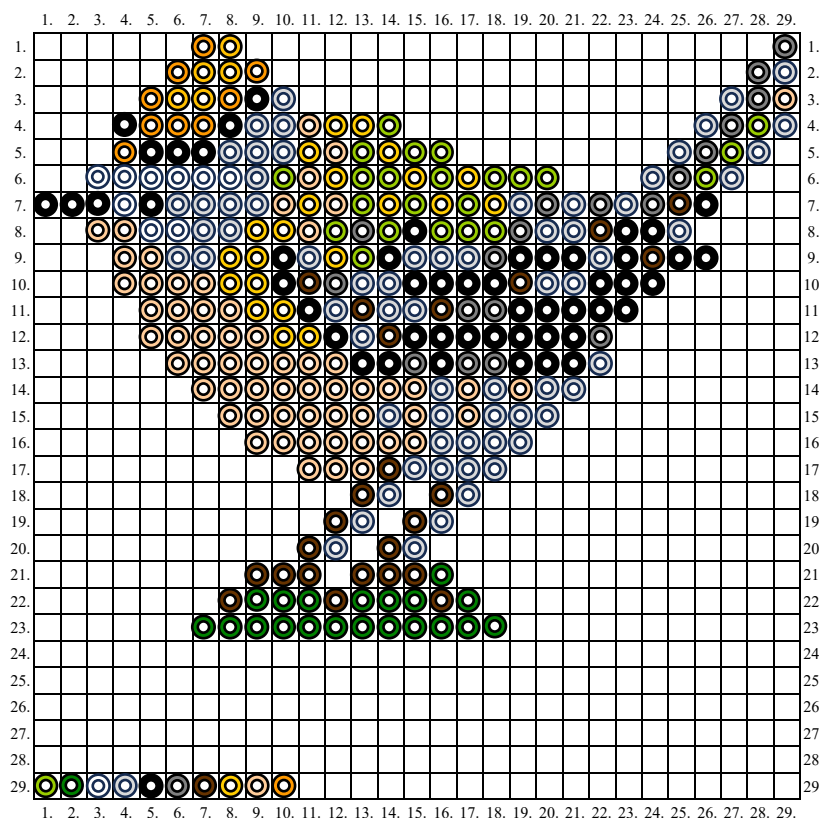
Mivel táplálkozik?

Tápláléka apró rovarokból, pókokból és lárvákból áll, télen kisebb mennyiségű magot is fogyaszt. Apró mérete lehetővé teszi, hogy a rügyek, levelek között ügyesen keresgéljen.

Érdekességek

- Általában 8-10 tojás rak, csak a tojó kotlik a tojásokon. A sárgafejű királykához hasonlóan a második költés ideje alatt a hím gondoskodik a fiókákról.
- Nevét élénk narancs-piros fejdíszé után kapta, ami különösen a hímnél feltűnő.
- Élőhelyének megőrzése, tűlevelű erdők jelenléte elengedhetetlen számára.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világoszöld, sötétzöld, narancssárga, sötét narancssárga, bézs, barna.

Vörösbegy – *Erithacus rubecula*

Hogyan ismerheted fel?

A vörösbegy apró termetű madár, amelyet jellegzetes narancsvörös mellfoltja tesz összetéveszthetlenné más madárfajokkal. Testének többi része olajbarna, szürkés, hasa fehéres.

Hol él?

A vörösbegy Európában viszonylag gyakori. Erdőkben, cserjésekben, parkokban és kertekben egyaránt előfordul. Télen sok példány délebbre húzódik.

Mivel táplálkozik?

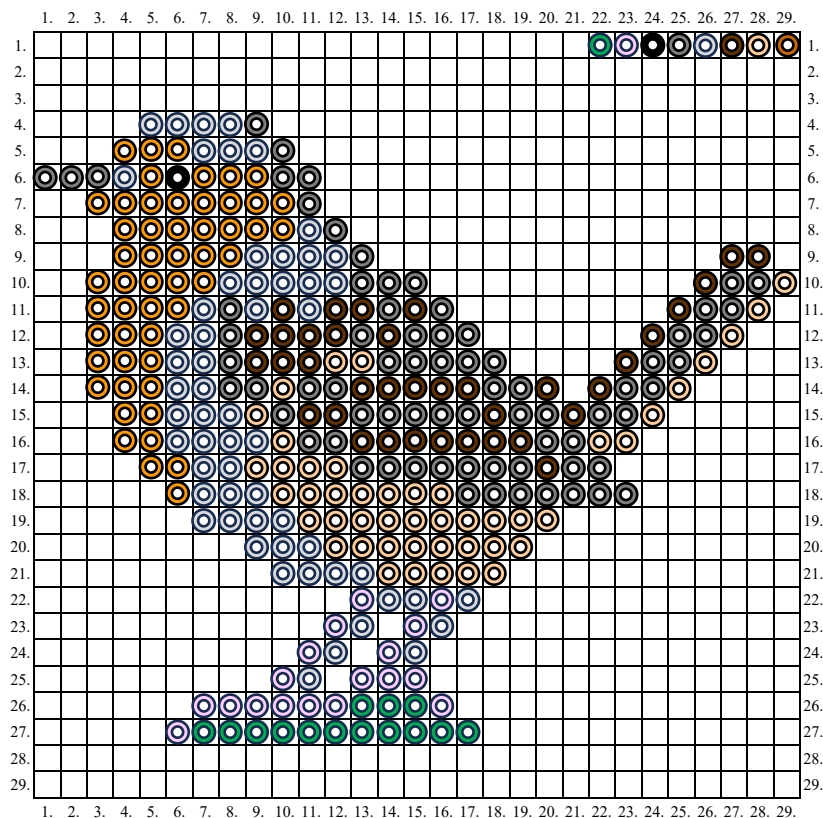
Tavasztól őszi főként rovarokat, pókokat, apró gerincteleneket fogyaszt. Ősszel és télen a bogyók, gyümölcsök is fontos táplálékforrások számára. Az etetőken szívesen fogyasztja a magvakat, de a gyümölcscarabokat is.

Érdekességek

- A vörösbegy nem mindig olyan szelíd, mint amilyennek kinéz. Territóriumát hevesen védi, gyakran zavarja el a riválisokat.
- Éneke csilingelő, dallamos, és sokszor télen is hallhatjuk.
- Angliában különösen kedvelt madár. A vörösbegy a brit karácsonyi képeslapok és díszek állandó szereplője.
- Bár a hímek és a tojók teljesen egyformán néznek ki, a vörös mellfolt mindkettőjükön ugyanúgy látható.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, zöld, bézs, világosbarna, sötétbarna.

Fekete rigó – *Turdus merula*

Hogyan ismerheted fel?

A fekete rigó közepes termetű énekesmadár, testhossza 24–27 cm. A hím tollazata egységesen fekete, csőre és szeme körüli gyűrűje élénk sárga, ami nagyon feltűnővé teszi. A tojó ezzel szemben barna színű, torka világosabb, pettyezett, így jobban beleolvad a környezetébe. Fiatal madarak tollazata szintén barnás, foltos. Hangja különösen szép. A hím éneke dallamos, fuvolaszerű, amelyet gyakran hajnalban vagy este hallani kertekből, parkokból.

Hol él?

A fekete rigó nagyon alkalmazkodó madár. Eredetileg erdőkben élt, de ma már városokban, falvakban, kertekben és parkokban is gyakori. Fészket bokrokba vagy fák ágaira építi. A fészekbe 3–5 kékeszöld tojást rak, amelyeket a tojó költ ki. Egy szezonban akár többször is költhet.

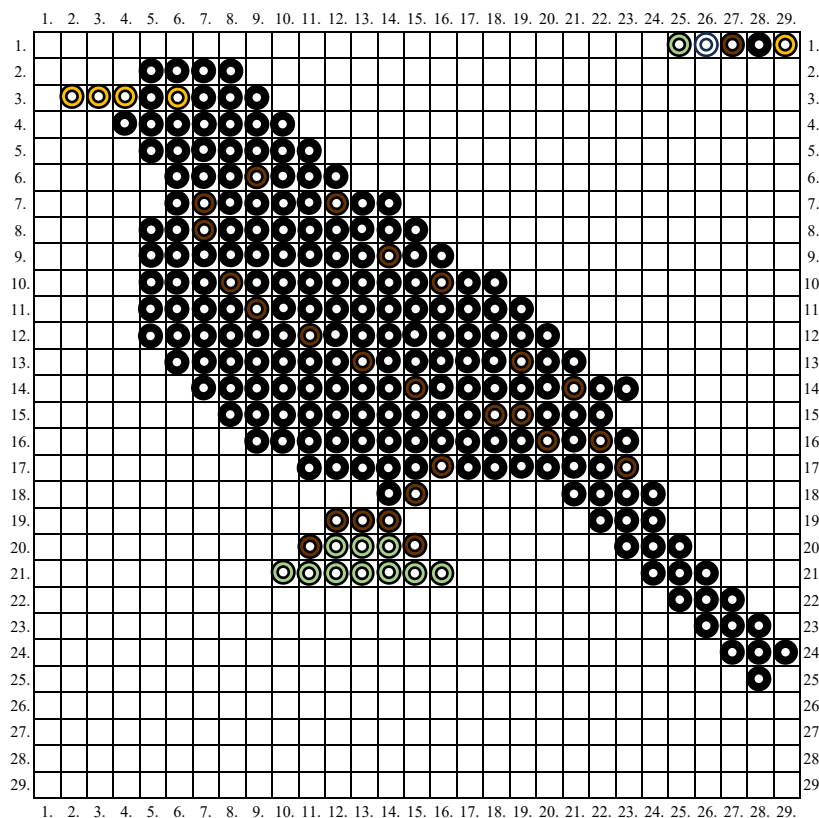
Mivel táplálkozik?

A fekete rigó vegyes étrendű. Tavasszal és nyáron főként rovarokat, gilisztákat és csigákat gyűjt, ősszel és télen inkább gyümölcsöket, bogyókat eszik. Kertben gyakran látható, amint a földet kapirgálja, hogy élelemhez jusson.

Érdekességek

- A fekete rigó hímje az egyik legszebb énekű madár. Énekével jelzi területét, és csalogatja a tojókat.
- A városokban élő fekete rigók sokszor bátran közel merészkednek az emberekhez.
- Énekük annyira változatos, hogy két rigó hangja sohasem teljesen egyforma.
- A kertekben ültetett bokrok és gyümölcsfák jó fészkelő- és táplálkozóhelyet biztosítanak neki, a téli etetés pedig segíthet átvészelni a hideg hónapokat.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, fekete, zöld, narancssárga, barna.

Csuszka – *Sitta europaea*

Hogyan ismerheted fel?

A csuszka kistermetű, zömök testű madár, testhossza mindössze 15 cm körüli. Tollazata könnyen felismerhető. Hátán kékesszürke, hasa világosabb, rozsdás árnyalatú, fején pedig jellegzetes fekete „szemcsík” húzódik a csőrtől a tarkóig. Csőre hegyes és erős, lábai rövidek, de erőteljes karmokban végződnek. Különleges tulajdonsága, hogy a fák törzsén nemcsak felfelé, hanem fejjel lefelé is képes közlekedni, innen kapta a nevét is.

Hol él?

A csuszka leginkább lombos és vegyes erdőkben fordul elő, de parkokban és nagyobb kertekben is megtelepedhet. Télen is megfigyelhető. Fészket odúba építi, amelyek bejáratát sár segítségével kisebbre szűkíti, hogy a ragadozók ne férjenek be azon. A fészkekbe általában 6–9 tojást rak.

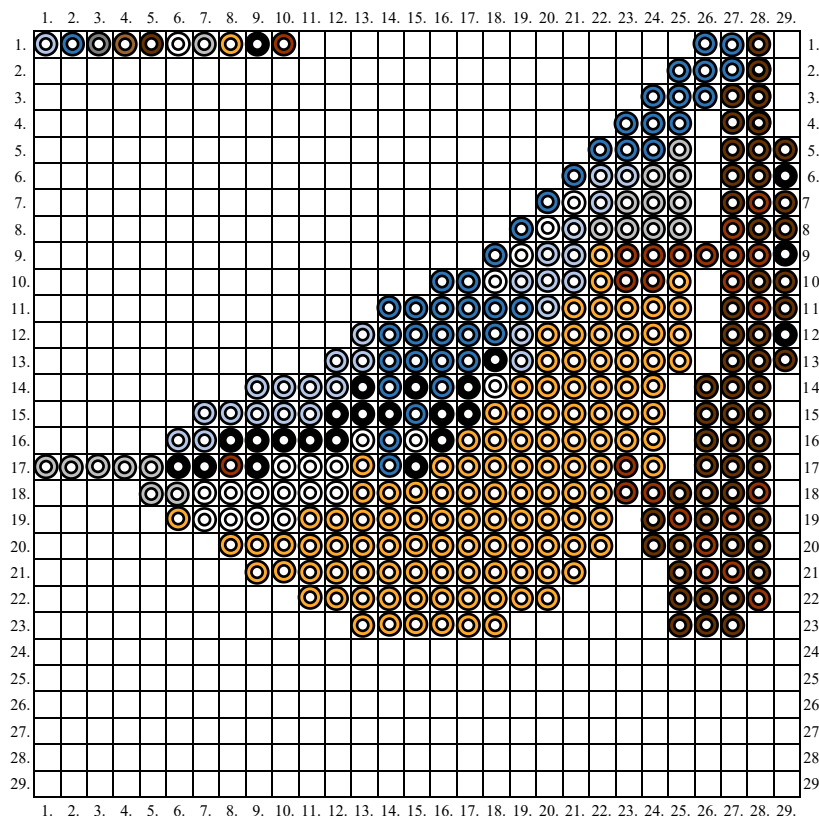
Mivel táplálkozik?

Nyáron főként rovarokat, pókokat és más apró állatokat fogyaszt, amelyeket ügyesen szedeget a fakéreg repedéseiből. Ősszel és télen inkább magokat eszik. Gyakran elraktározza a magvakat a kéreg repedéseiben, hogy később is legyen mit ennie.

Érdekességek

- Nagyon bátor és kíváncsi, gyakran közel merészkedik az emberhez, főleg télen az etetőknél.
- Az odúk kihelyezése a kertekben és parkokban segíthet abban, hogy közelünkben is megtelepedhessen.
- Ha télen eleséggel segítjük, tavasszal vidám csiripeléssel és ügyes mutatványaival hálálja meg.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, sötétkék, világoskék, narancssárga, sötétbarna, világosbarna, bordó.

Tengelic – *Carduelis carduelis*

Hogyan ismerheted fel?

A tengelic apró természetű (12–14 cm), de feltűnően színes madár. Feje piros, fehér és fekete mintázatú, szárnyain élénksárga sáv húzódik, a hát barnás, a has világos. A csőr hegyes és viszonylag hosszú, amely kiválóan alkalmas a különféle magvak kifejtésére. A repülő tengelic könnyen felismerhető a feltűnő sárga szárnycsík villanásáról.

Hol él?

Nyílt területeken, fasorokban, gyümölcsösökben, kertekben és parkokban is előfordul. Szereti a változatos élőhelyeket. Fészket gyakran bokrok, gyümölcsfák ágain építi, finom fűszálakból, mohával béleli ki.

Mivel táplálkozik?

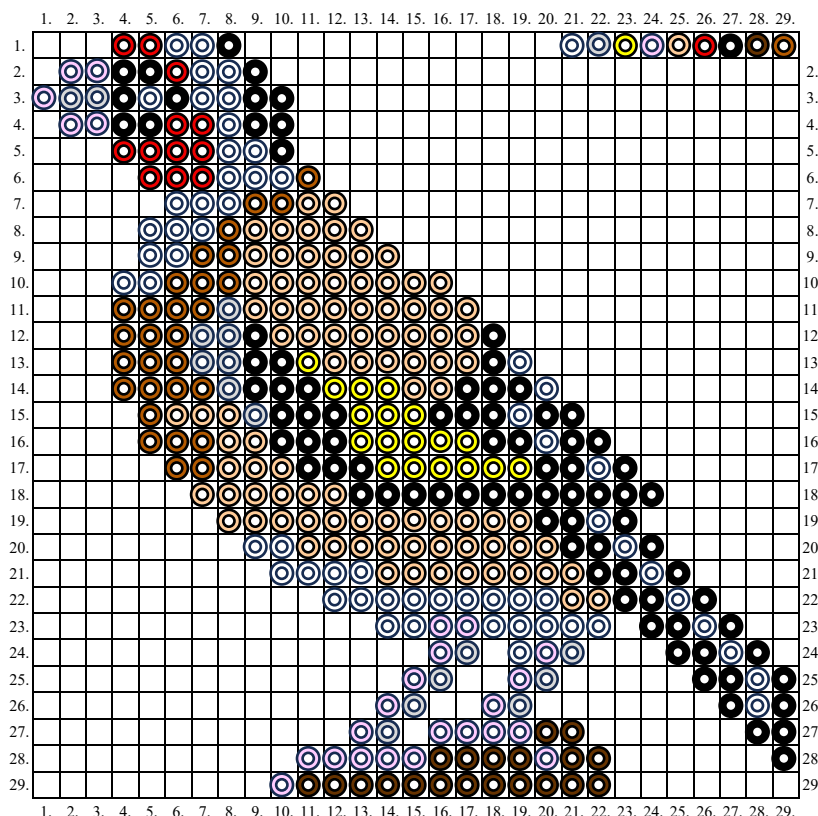
Leginkább gyommagvakkal táplálkozik, különösen kedveli a bogáncs, a gyermekláncfű és más fészkes virágú növények magját. Télen gyakran megjelenik az etetőkön is, ahol a napraforgómagot részesíti előnyben. Nyáron rovarokkal is eteti a fiókákat.

Érdekességek

- Latin nevét (*Carduelis*) a bogáncs (*Carduus*) növénynemzetségről kapta, mivel különösen kedveli ennek magjait.
- Éneke vidám, csilingelő trillákból áll.
- Gyakran látható kisebb-nagyobb csapatokban, télen akár vegyes pintycsapatokhoz csatlakozva.
- Egyik legszívesebb énekesmadarunk.
- Korábban sok példányt fogtak be kalitkába éneke és színes külleme miatt, ma már szerencsére ez tiltott. A természetben való megfigyelése sokkal nagyobb élményt nyújt.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, citromsárga, sötétbarna, világosbarna, piros, bézs, rózsaszín.

Erdei pinty – *Fringilla coelebs*

Hogyan ismerheted fel?

Az erdei pinty apró termetű, kb. 14–16 cm hosszú énekesmadár. A hím tollazata nagyon színes. Feje kékesszürke, a szeme körül és melle rozsdavörös, háta barnás, szürkés, szárnyán pedig fehér sáv húzódik. A tojó visszafogottabb színezetű, barnásszürke, viszont a szárnyán ugyanúgy megfigyelhető a fehér mintázat. Csőre kicsi és erős, magtörésre alkalmas. Éneke vidám, csilingelő trillák sorozata, amelyet gyakran hallani erdőkben, parkokban vagy kertekben.

Hol él?

Az erdei pinty elsősorban lombos erdőkben és vegyes erdőkben költ, de városi parkokban és nagyobb kertekben is megtalálható. Magyarországon gyakori és széles körben elterjedt madár. Fészket a fák ágain elrejtve építi, mohából, fűszálakból és zuzmóból. A tojó 4–5 tojást rak, amelyeket maga költ ki.

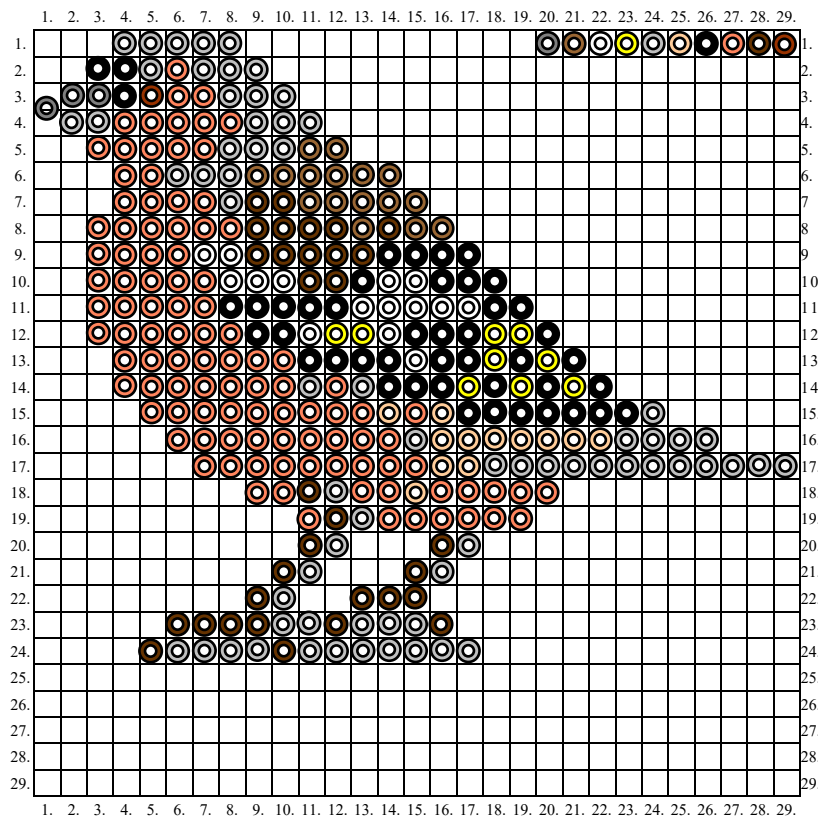
Mivel táplálkozik?

Az erdei pinty főleg magvakat és apró növényi részeket fogyaszt. Tavasszal és a fiókák etetésekor azonban sok rovarot gyűjt, például hernyókat és apró bogarakat. A téli időszakban gyakran látható etetők környékén, ahol napraforgómagot, kölest vagy más magvakat keresgél.

Érdekességek

- A hím erdei pinty éneke változatos, minden egyednek kissé más a „dallama”.
- Régebben az emberek kalitkában is tartották, hogy énekét hallgassák.
- Neve (*coelebs*) latinul azt jelenti *nőtlen*, mert télen sokszor csak a hímek maradnak északabbra, míg a tojók délebbre vonulnak.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, citromsárga, sötétszürke, fekete, vörös, sötétbarna, világosbarna, bordó, bézs.

Sűvöltő – *Pyrrhula pyrrhula*

Hogyan ismerheted fel?

A sűvöltő közepes termetű pintyfélé (15–17 cm). A hím szinte összetéveszthetetlen más madarainkkal, ugyanis mellét és hasát élénk, narancsos-vörös tollazat borítja, hátoldala kékesszürke, feje és farka pedig koromfekete. A tojó visszafogottabb, barnásszürke mellű, de fekete fejfedője és faroktollai azonnal elárulják. Mindkét nemre jellemző a vastag, kúpos csőr, amellyel könnyedén feltöri a magokat.

Hol él?

Leginkább erdőkben, ligetekben, parkokban és kertekben találkozhatunk vele, főként télen. Költési időszakban inkább a túlevelű erdőkben és sűrű bozótokban húzódik meg. Fészket bokrok sűrűjébe építi vékony gallyakból, mohából, puha növényi anyagokból.

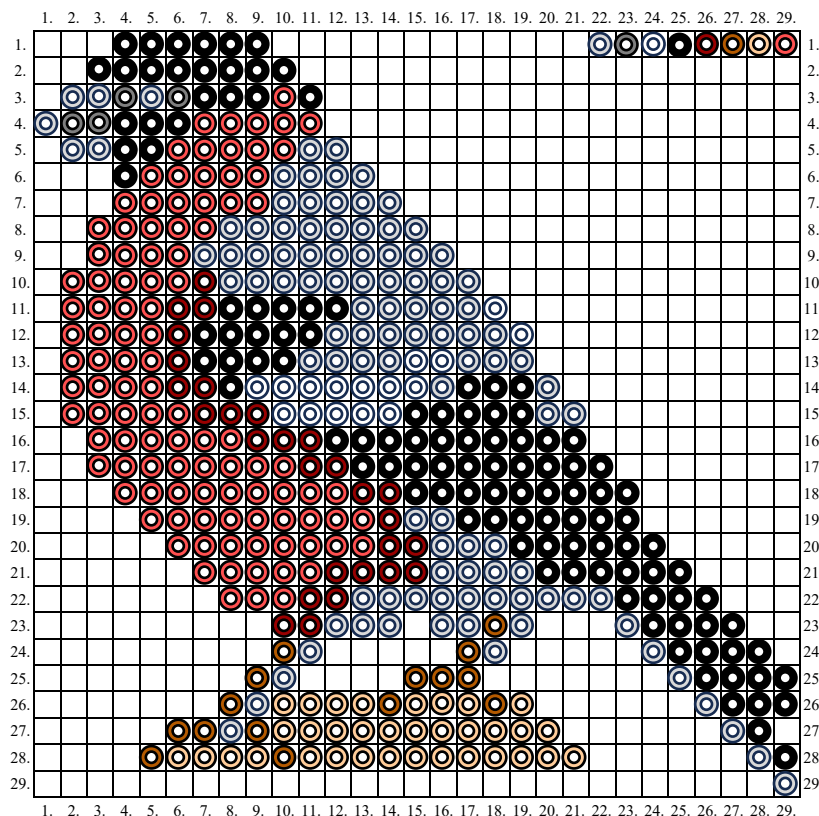
Mivel táplálkozik?

A sűvöltő elsősorban magvakat fogyaszt, télen gyakran látható, amint gyümölcsfák vagy bokrok rügyeit csipegeti. Nyáron kiegészíti étrendjét rovarokkal, hogy fiókáit megfelelő fehérjével lássa el.

Érdekességek

- Jellegzetes, lágy „tyü-tyü” hívóhangjáról könnyen felismerhető, éneke halk, mélabús hangulatú.
- Régebben gyakran tartották kalitkában is, mert hangját és szelíd természetét nagyon kedvelték.
- Bár nem ritka faj, az élőhelyek csökkenése és az intenzív mezőgazdasági vegyszerhasználat kedvezőtlenül hathat rá a táplálékát jelentő rovarfajok megritkulása miatt. Télen a madáretetőkön is szívesen megjelenik, ahol napraforgómaggal vagy apró bogyókkal kínálhatjuk.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, vörös, világosbarna, bordó, bézs.

Örvös galamb – *Columba palumbus*

Hogyan ismerheted fel?

Az örvös galamb a legnagyobb testű galambfajunk (40–42 cm). Könnyen felismerhető a nyak két oldalán lévő fehér övről, valamint széles, fehér szárnycsíkjáról, amely repülés közben különösen feltűnő. Tollazata alapvetően kékesszürke, mellén enyhén rózsás árnyalattal. Repülése erőteljes, eleinte szárnycsattogással indul, majd gyors, egyenes vonalban történik.

Hol él?

Széles körben elterjedt Európában és Ázsiában, viszonylag gyakori. Eredetileg erdők lakója, de ma már parkokban, fasorokban és városokban is megtelepszik. Állandó madár, de az északi populációk gyakran délebbre vonulnak a hideg évszakban.

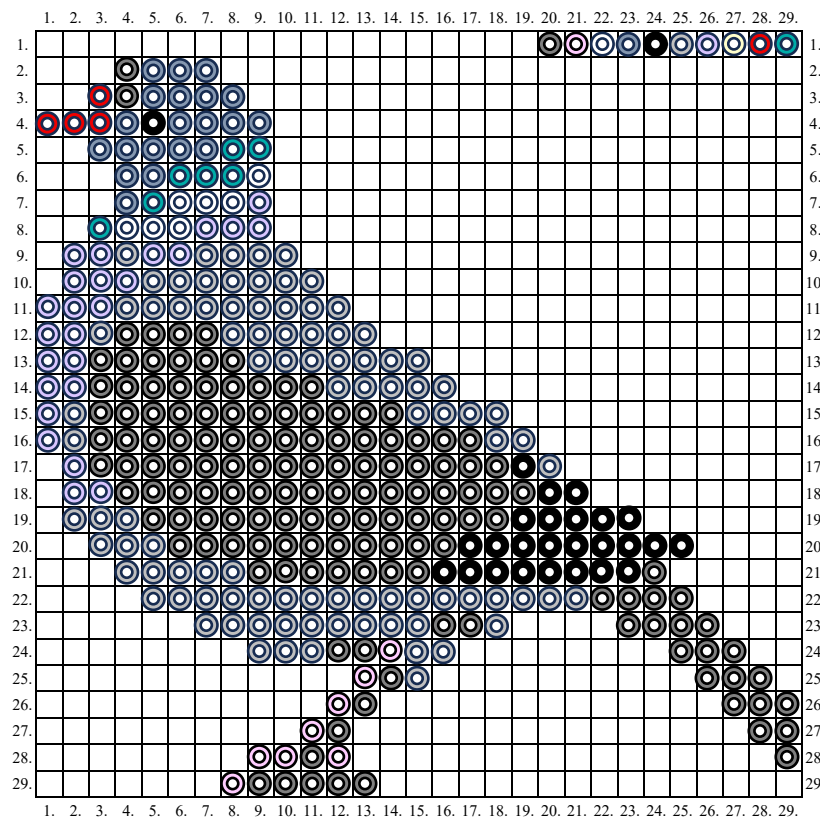
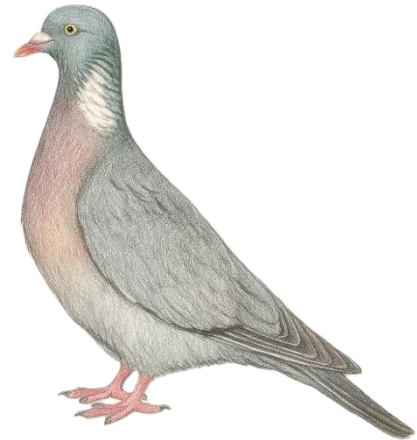
Mivel táplálkozik?

Elsősorban növényi eredetű táplálékot fogyaszt: magvakat, gabonát, bogyókat és fiatal hajtásokat. Gyakran száll le szántóföldekre és rétekre, ahol csapatban keresgél. Télen nagy csapatokba verődhet, ilyenkor a mezőkön, vetéseken is megfigyelhető.

Érdekességek

- Hangja jellegzetes, bűgő hu-húú-hú-hú.
- Fészket egyszerű ágakból rakja, amelyen gyakran át lehet látni.
- Repülésének hirtelen szárnycsattogása elriasztja a ragadozókat.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, rózsaszín, kékeszöld, lila, citromsárga, szürkés-kék, piros.

Balkáni gerle – *Streptopelia decaocto*

Hogyan ismerheted fel?

A balkáni gerle közepes termetű galambféle (31–33 cm). Karcsú testalkatú, tollazata világosszürke, enyhén homokszín árnyalattal. Legjellegzetesebb ismertetőjegye a tarkóján húzódó keskeny fekete nyakörv. Farka hosszú, végén fehér szegéllyel. Repülése gyors, egyenes vonalú, közben szárnycsapásai könnyedek.

Hol él?

Eredetileg Ázsiából származik, de a 20. században gyorsan elterjedt egész Európában, ma már gyakori. Mezőgazdasági területek közelében, falvakban, városokban és kisebb tanyákon egyaránt előfordul. Előszeretettel fészkel emberközelben: udvarokban, parkokban, fasorokban és kiskertekben.

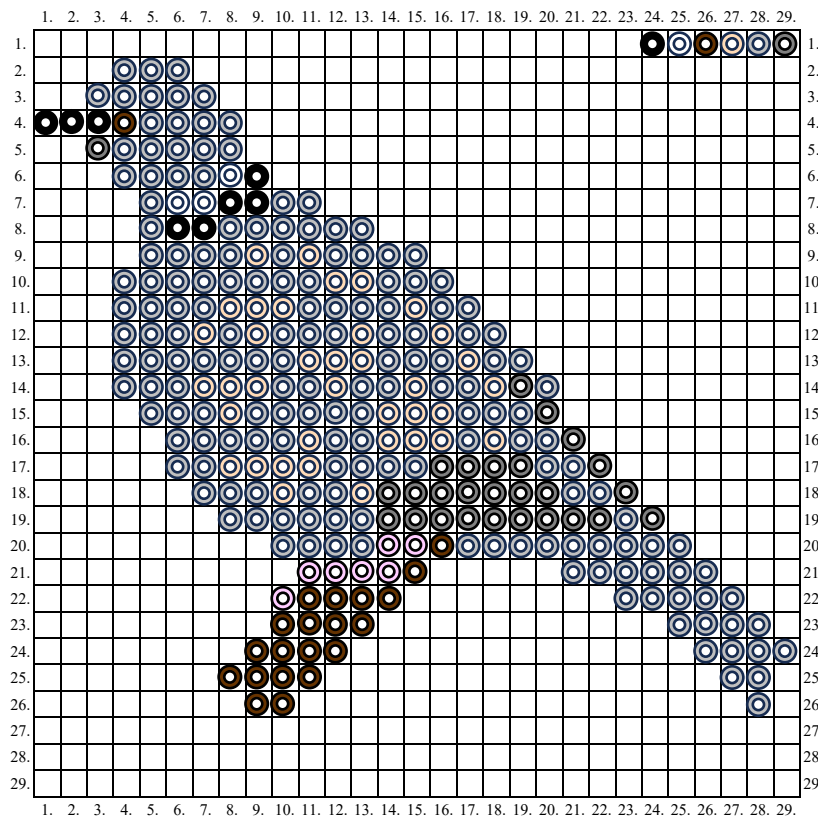
Mivel táplálkozik?

Főleg növényi eredetű táplálékot fogyaszt: apró magokat, gabonát, bogyókat. Étrendje egyszerű, így könnyen alkalmazkodik a városi környezethez.

Érdekességek

- Fészke laza szerkezetű, gyakran ablakpárkányokon, erkélyeken, kerti bokrokon található.
- Az egyik leggyorsabban terjedő madárfaj volt a 20. században, pár évtized alatt szinte egész Európát meghódította.
- Évente akár 4-5 fészekaljat is felnevelhet.
- Párokban él, hűséges a társához, gyakran egész évben együtt maradnak.
- A balkáni gerle jelenleg nem veszélyeztetett faj, állománya stabil.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna, bézs.

Seregély – *Sturnus vulgaris*

Hogyan ismerheted fel?

A seregély közepes méretű, kb. 20–22 cm hosszú madár. Tollazata első pillantásra feketének tűnik, de közelebről színes csillogásban játszik: zöldes, lilás, fémes árnyalatok csillannak meg rajta. Tollain gyakran apró, világos pettyek láthatók. Csőre a tavaszi nászidőszakban sárga, télen sötétebb, lábai vörösesbarnák. Repülése gyors és egyenes, de igazán látványos, amikor hatalmas csapatokban mozog, egyszerre fordulnak, hullámanak.

Hol él?

A seregély rendkívül alkalmazkodó madár. Közép-Európában szinte mindenütt megtalálható városokban, falvakban, kertekben, parkokban, de a mezőkön és erdőszéleken is otthon van. Rövidtávú vonuló, télen jellemzően a mediterráneumba húzódik le.

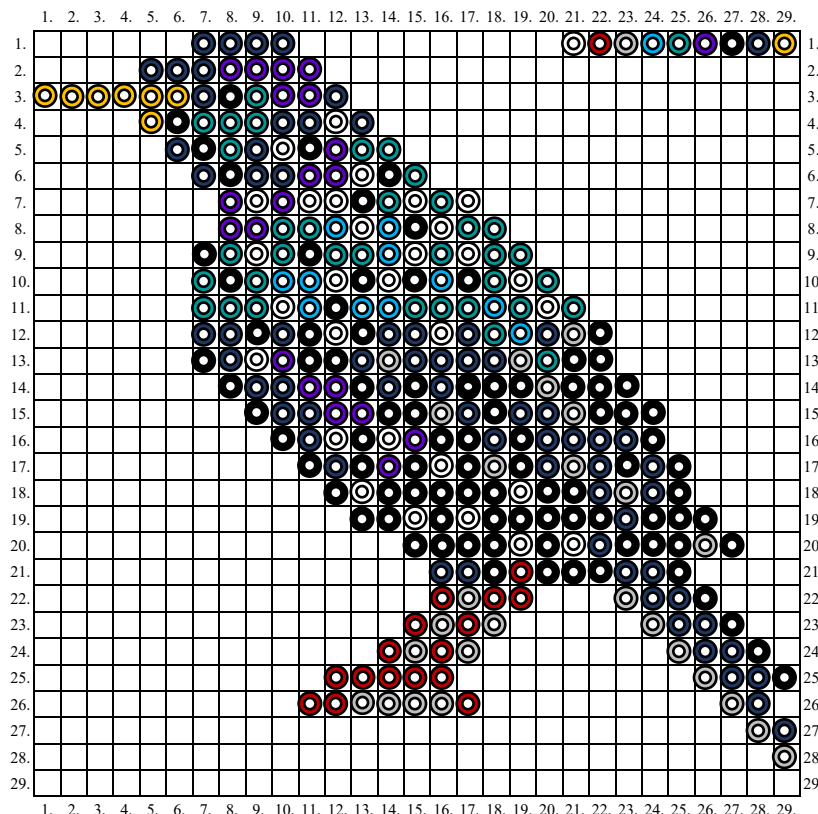
Mivel táplálkozik?

Tápláléka igen változatos. Tavasszal és nyáron főként rovarokat, lárvákat, gilisztákat gyűjt, amivel fiókáit is eteti. Ősszel és télen inkább bogókat, gyümölcsöket fogyaszt. Szőlőskertekben és gyümölcsösökben gyakran nagy csapatokban jelenik meg, ilyenkor sok termést is elfogyaszt.

Érdekességek

- Hatalmas rajokban vonul, ilyenkor a seregélycsapatok sötét felhőként borítják be az eget.
- Fiókái nagyon gyorsan fejlődnek és repülnek ki a fészekből.
- Bár állománya nagy, a modern mezőgazdaság és a vegyszerhasználat miatt kevesebb rovarhoz jut, ami befolyásolhatja a költési sikerét.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, bordó, lila, narancssárga, kék, sötétkék, zöld.

Sárgarigó – *Oriolus oriolus*

Hogyan ismerheted fel?

A sárgarigó közepes méretű madár (22–24 cm), amely feltűnő, élénksárga tollazatával szinte világít a fák lombjai között. A hím színe tiszta, ragyogó sárga, szárnya és farka fekete. A tojó és a fiatal madarak zöldes-sárgák, alul fehéres alapon sötétebben csíkozottak, így jóval rejtettebbek. A csőrük hosszú, erős és pirosas árnyalatú. Repülése gyors és egyenes, erőteljes szárnycsapásokkal.

Hol él?

Lombos erdőkben, ligetes parkokban, folyóparti fűz-nyár ligetekben és gyümölcsösökben is megtalálható. Fészket mesterien szövi vékony ágak közé: egyfajta „hintaszerű” bölcsőt készít, amely erős szálakból és növényi rostokból áll.

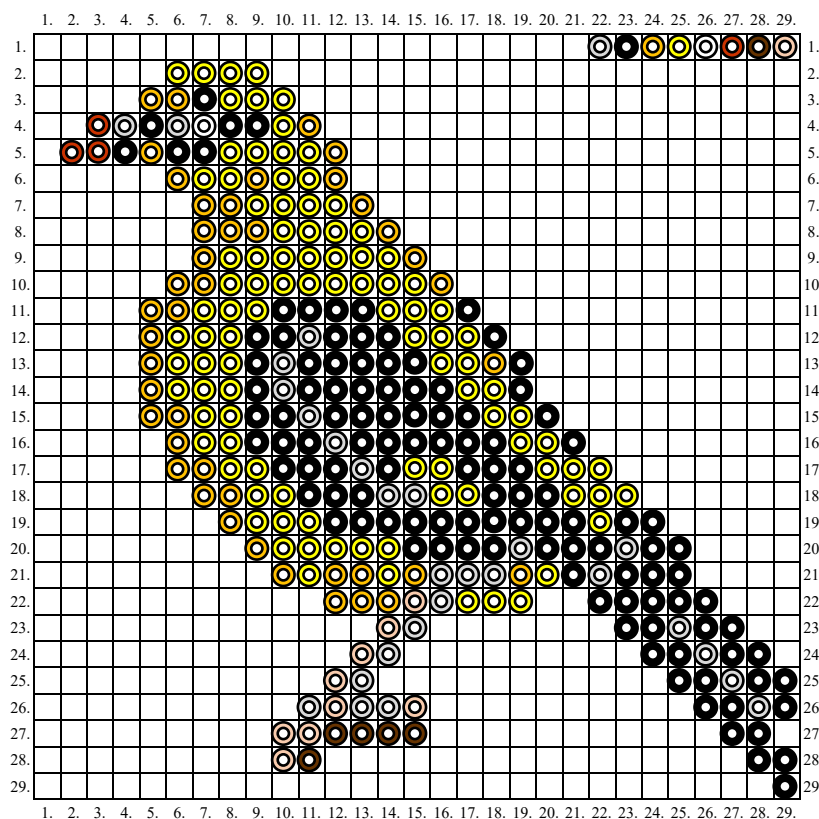
Mivel táplálkozik?

Nyáron elsősorban rovarokkal (hernyókkal, bogarakkal, szöcskékkal) táplálkozik, de kedveli a gyümölcsöket is, különösen a cseresznyét és a szedret. Emiatt régen sok helyen cseresznye-rablóként emlegették. Ősszel inkább a bogókat részesíti előnyben.

Érdekességek

- Neve ellenére rendszertanilag nem a rigókhoz, hanem a sárgarigófélék családjához tartozik.
- Dallamos, fuvolaszerű énekéről könnyen felismerhető.
- Rejtőzködő madár, színe ellenére nem könnyű észrevenni a sűrű lombkorona között.
- Vonuló faj, ugyanis a telet Afrikában tölti, májusban érkezik vissza hozzánk.
- Bár állománya nálunk stabil, a gyümölcsösök természetbarát kezelése és a természetes erdők védelme fontos számára.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, barna, bordó, bézs, citromsárga, narancssárga.

Szalakóta – *Coracias garrulus*

Hogyan ismerheted fel?

A szalakóta tollazata igen feltűnő. Egész teste ragyogó kékeszöld, szárnyain pedig mély kobaltkék és gesztenyebarna színek váltakoznak. Repülése látványos. Széles, kék szárnyait messziről is könnyű felismerni. Csőre erős, fekete, sötétszürke, amely jól illik rovarvadász életmódjához.

Hol él?

A szalakóta a melegebb vidékeket kedveli. Magyarországon elsősorban az Alföldön, ligetes pusztákon, facsoportokkal tarkított területeken fészkel. Régi időkben jóval gyakoribb volt, de élőhelyeinek csökkenése és a fészkelőhelyek eltűnése miatt állománya erősen megfogyatkozott.

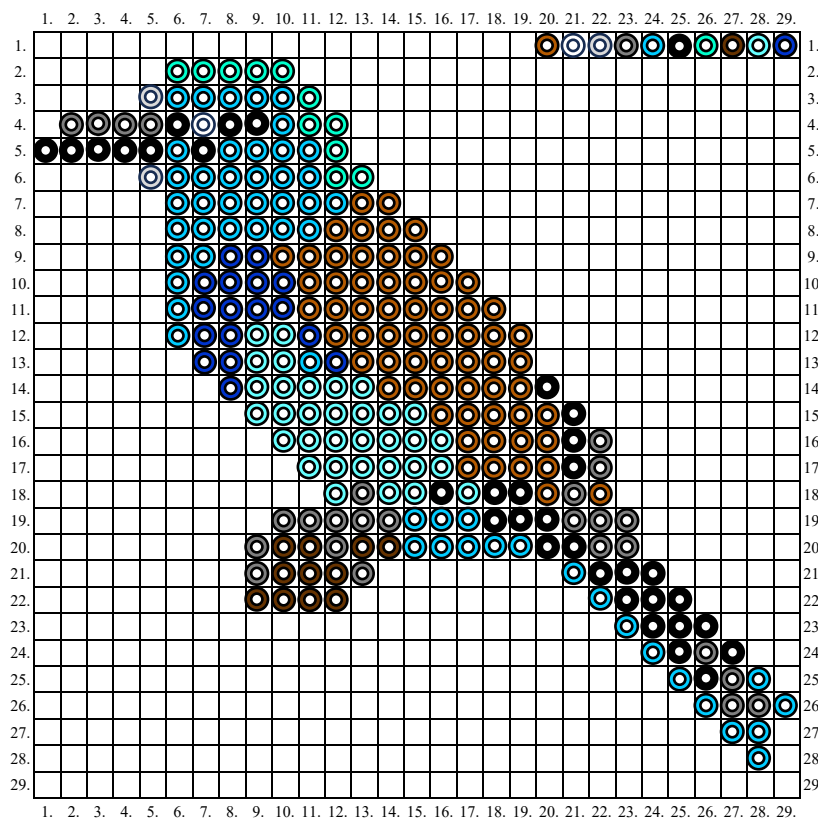
Mivel táplálkozik?

Leginkább nagyobb rovarokat (szöcskéket, bogarakat, sáskákat) zsákmányol. Alkalmanként kisebb gyíkokat, rágcsálókat is elfog. Vadászni általában magasleszerű helyekről indul. Egy ágról vagy drótról figyel, majd hirtelen lecsap a földön mozgó zsákmányra.

Érdekességek

- A szalakóta hangja inkább recsegőnek mondható, messzire elhallatszik.
- Vonuló madár. A telet Afrikában tölti, csak a nyári hónapokra tér vissza Európába.
- Kedveli az odúkat, ezért mesterséges költőládákkal sikeresen segíthetjük megtelepedését.
- A szalakóta állománya erős csökkenést mutatott Európában az elmúlt évszázadban.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, kék, világoskék, sötétkék, világoszöld, világosbarna, sötétbarna.

Tövisszúró gébics – *Lanius collurio*

Hogyan ismerheted fel?

A tövisszúró gébics közepes termetű, kb. 17–20 cm hosszú madár. A hím tollazata élénk színekben játszik. Fején és szeme körül fekete maszk látható, háta vörösesbarna, hasa világos, alul szürkés-fehéres árnyalatú. Szárnya sötétebb, tollai kontrasztosak. A tojó és a fiatal madarak barnásabb, kevésbé kontrasztos színezetűek. Csőre erős, hegyes, tollal borított, lábai rövidek, erősek.

Hol él?

A tövisszúró gébics nyílt, bokros, szőlős és mezőgazdasági területeket kedveli, gyakran sövények és cserjék közelében figyelhető meg. Ősszel általában délebbre vonul. Fészkét bokrokba építi, 4–7 tojást rak, amelyeket a tojó költ ki.

Mivel táplálkozik?

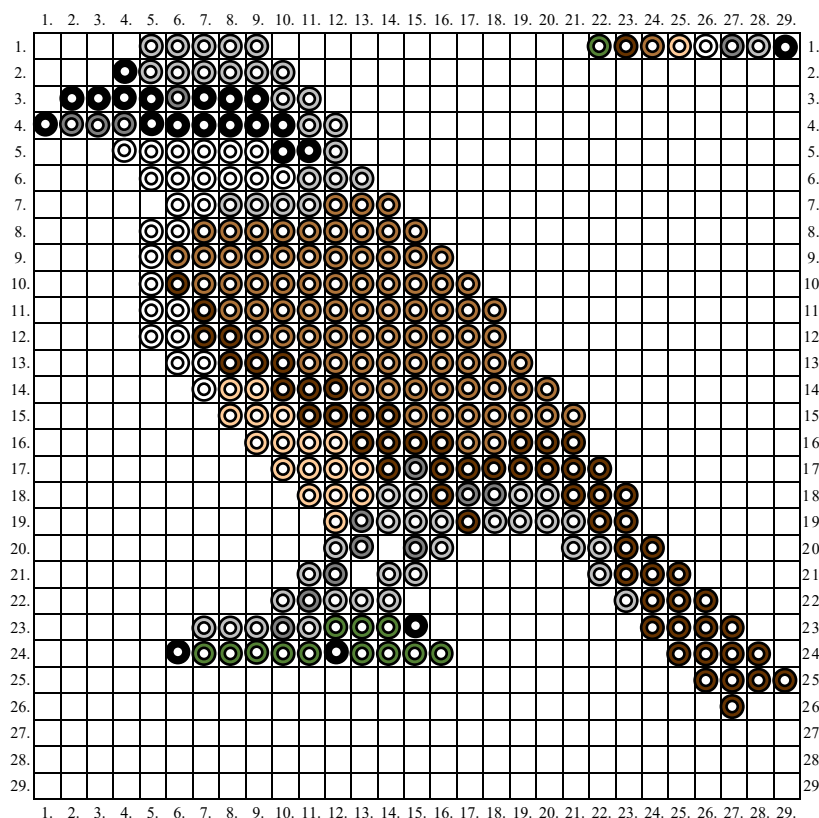
Tápláléka főként bogarakból, sáskákból, hernyókból és más kisebb élőlényekből áll.

Alkalmanként kisebb gerinceseket, például gyíkokat vagy kisebb madarakat is zsákmányol. Érdekessége, hogy a zsákmányt gyakran tüskébe, tövisre vagy drótkerítésre szúrja fel, innen kapta a nevét.

Érdekességek

- A hímek látványos násztáncot mutatnak be, amikor bemutatják a tojóknak zsákmányukat.
- A tövisszúró gébics rendkívül óvatos és éles látású, így könnyen észreveszi a ragadozókat.
- A fiókákat mindkét szülő eteti, amíg képesek önállóan repülni és táplálkozni.
- Élőhelyeinek megőrzése, a nyílt mezők és bokros területek fenntartása, a mezőgazdasági területek vegyszermentes kezelése létfontosságú számára.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világosbarna, sötétbarna, bézs, zöld.

Szajkó – *Garrulus glandarius*

Hogyan ismerheted fel?

A szajkó közepes testű, 34–35 cm hosszú madár, tollazata főként rózsásbarna, hasa világos. Szárnyai és farktolla élénk kék-fehér csíkos mintázatú. Fején jellegzetes fekete csík fut. Csőre erős, rövid, lábai sötétek. Mozgása fürge, gyakran ugrál a fák ágain vagy a talajon keresgél.

Hol él?

Elsősorban lombos és vegyes erdőkben, de parkokban és kertekben is előfordul. Magyarországon mindenütt gyakori, különösen a tölgyesekben. Fészkeit bokrokban vagy fák ágai között építi, gyakran sűrű növényzetbe rejtve.

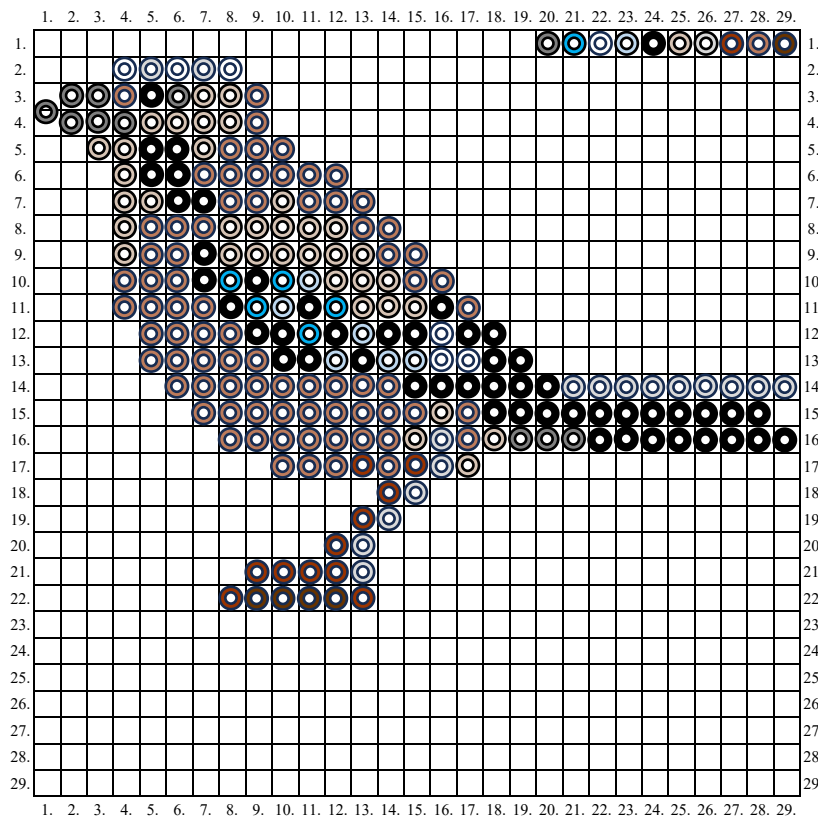
Mivel táplálkozik?

Tápláléka változatos. Apróbb magvak, diófélék, tölgymakk, rovarok és kisebb gerincesek is szerepelhetnek étrendjében. Különösen híres a magvak téli időszakra történő gyűjtéséről és elraktározásáról.

Érdekességek

- Kiváló memóriával rendelkezik. A télre elraktározott magokat hónapokkal később is megtalálja.
- Hangja hangos és változatos, sokszor más madarak hangját is utánozza.
- A szajkó nagyon intelligens madár, képes különböző eszközöket és trükköket alkalmazni a táplálék megszerzésére.
- Télen gyakran kisebb csoportokban mozog, míg költési időszakban magányosan vagy párokban.
- Fészekrábló tulajdonsága miatt megítélése ellentmondásos.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, világosbarna, sötétbarna, homoksín, kék, világoskék, bordó.

Holló – *Corvus corax*

Hogyan ismerheted fel?

A holló a varjúfélék legnagyobb méretű képviselője, testhossza 55–67 cm, szárnyfesztávolsága akár 130 cm is lehet. Tollazata teljesen fekete, de napfényben fémesen csilloghat zöldes vagy lilás árnyalatban. Csőre erős, vastag és ívelt. Farkát ék alakú vége különbözteti meg más varjúféléktől. Repülése erőteljes, gyakran vitorlázó, ilyenkor sziluettje sasokra emlékeztethet.

Hol él?

A holló rendkívül széles elterjedésű. Észak-Amerikától Európán át Ázsiáig szinte mindenhol előfordul. Leginkább erdők szegélyén, sziklás hegyvidékeken, pusztákon és újabban emberközelben élőhelyeken is megtelepedhet. Fészket nagy fára vagy sziklák peremére építi, masszív gallyfészek formájában.

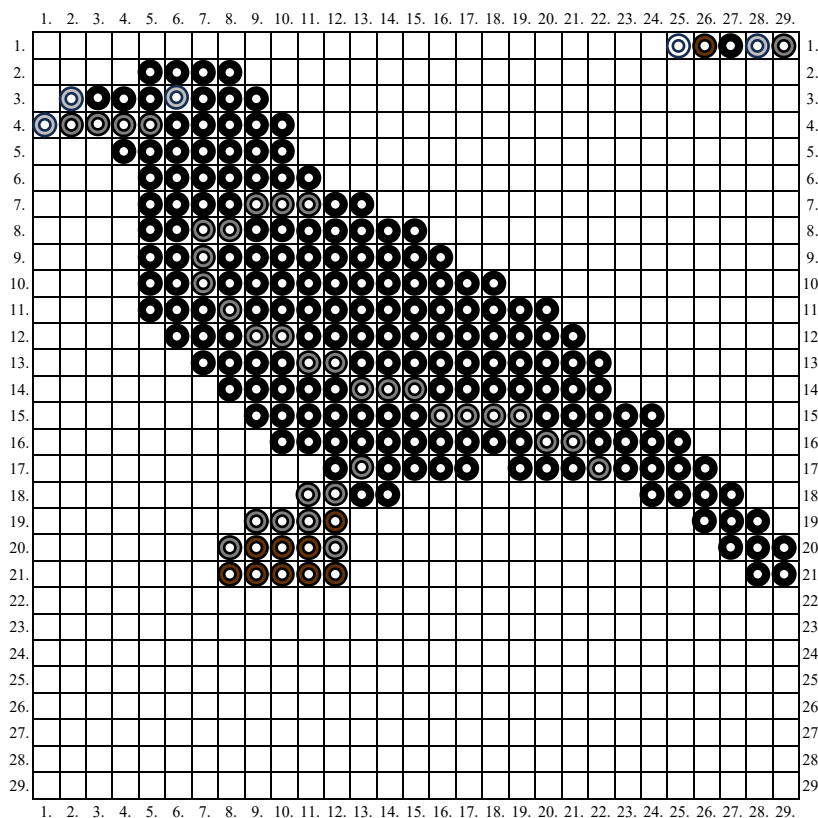
Mivel táplálkozik?

Mindenevő. Fogyaszt kisebb emlősöket, madártojásokat, dögöt, rovarokat, gyümölcsöket és gabonamagvakat is. Emberi települések környékén a hulladékból is táplálkozhat.

Érdekességek

- Az egyik legintelligensebb madárfaj. Eszközhasználatra, problémamegoldásra is képes.
- Hatalmas hangrepertoárral rendelkezik, nemcsak károg, hanem utánozó képessége révén más állatok, akár az ember hangját is képes utánozni.
- Hosszú életű, fogságban akár 40–50 évet is élhet.
- Állománya a 20. század közepére erősen megfogyatkozott, de az utóbbi évtizedekben ismét terjedőben van. Élőhelyeinek megőrzése, a mérgezések és az üldözés visszaszorítása elengedhetetlen a fennmaradásához.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna.

Vetési varjú – *Corvus frugilegus*

Hogyan ismerheted fel?

A vetési varjú közepes termetű varjúféle (46–50 cm), teljesen fekete tollazattal, amely napfényben lilás-kékes fémfénnyel csillog, hasonlóan a hollóhoz. Csőre hosszú és hegyes, a kifejlett madaraknál a tövénél tollatlan, szürkés-fehér bőr látható, mai különbözteti más varjúféléktől. Szárnyai hosszúak, repülése erőteljes, gyors szárnycsapásokkal és siklórepüléssel váltakozik.

Hol él?

Főként sík- és dombvidékeken fordul elő, mezőgazdasági területekhez kötődik. Jellegzetesek a hatalmas kolóniák, úgynevezett varjútelepek, ahol több száz, akár több ezer pár is fészkelhet. Fészket magas fákra, parkokba, fasorokba, települések közelébe rakja.

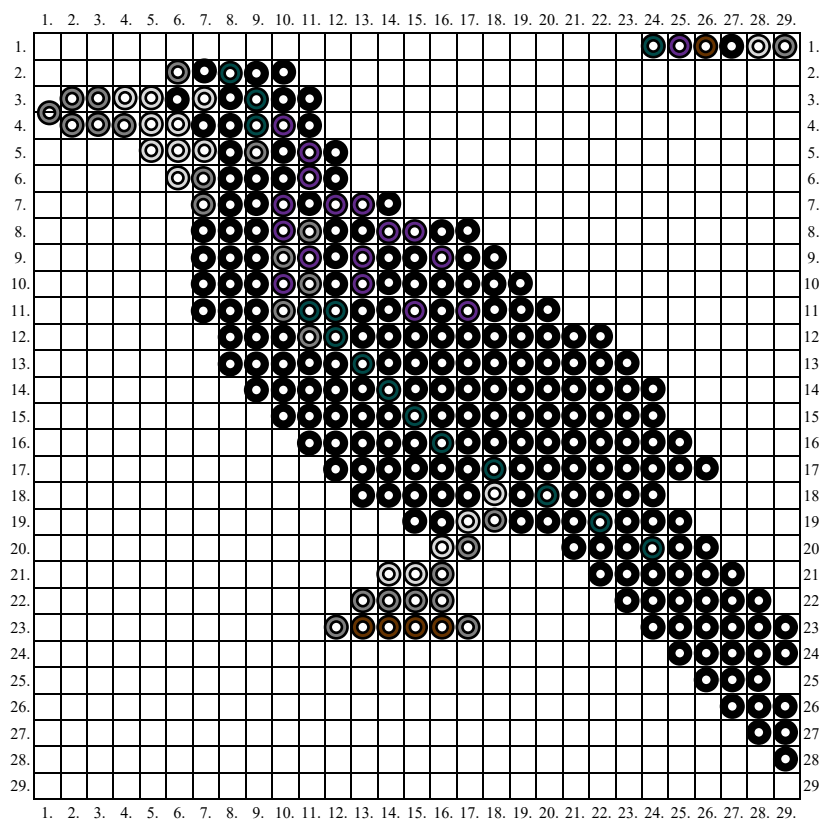
Mivel táplálkozik?

Mindenevő, de fő táplálékát a mezőgazdasági területeken talált magvak, gabonafélék és rovarok adják. Előszeretettel keresgél szántóföldeken, trágyadombokon. Táplálékában szerepelnek kisebb gerinctelenek, férgek, lárvák, valamint hulladék is.

Érdekességek

- Társas madár, egész évben nagy csapatokban mozog, különösen látványosak a telelő varjúcsapatok.
- Hangja rekedtes „kár-kár”, amit messziről hallani lehet.
- A néphitben gyakran a balszerencse madaraként szerepelt, ugyanakkor ökológiai szempontból igen hasznosak, mivel rovarokat és kártevőket is fogyasztanak.
- Állományát korábban erőteljesen ritkították, leginkább tudatlanságból túlbecsült mezőgazdasági károkozása miatt. Védelme elsősorban fészkelőtelepeinek megőrzésére irányul.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna, lila, bézs, zöld.

Dolmányos varjú – *Corvus cornix*

Hogyan ismerheted fel?

A dolmányos varjú közepes termetű varjúféle (44–51 cm). Könnyen felismerhető jellegzetes színezetéről. Teste világosszürke, míg feje, torka, szárnyai, farka és lábai koromfeketék. Innen kapta a dolmányos elnevezést, hiszen olyan, mintha szürke kabátot hordana fekete öltözettel kiegészítve. Csőre erős, fekete.

Hol él?

Európa nagy részén elterjedt, gyakori. Lakott területeken, parkokban, erdőszéleken, folyópartokon és mezőgazdasági területeken, szeméttelpek környékén egyaránt megtalálható. Nagyon jól alkalmazkodott az ember közelségéhez, sok városban állandó lakóként tekinthetünk rá.

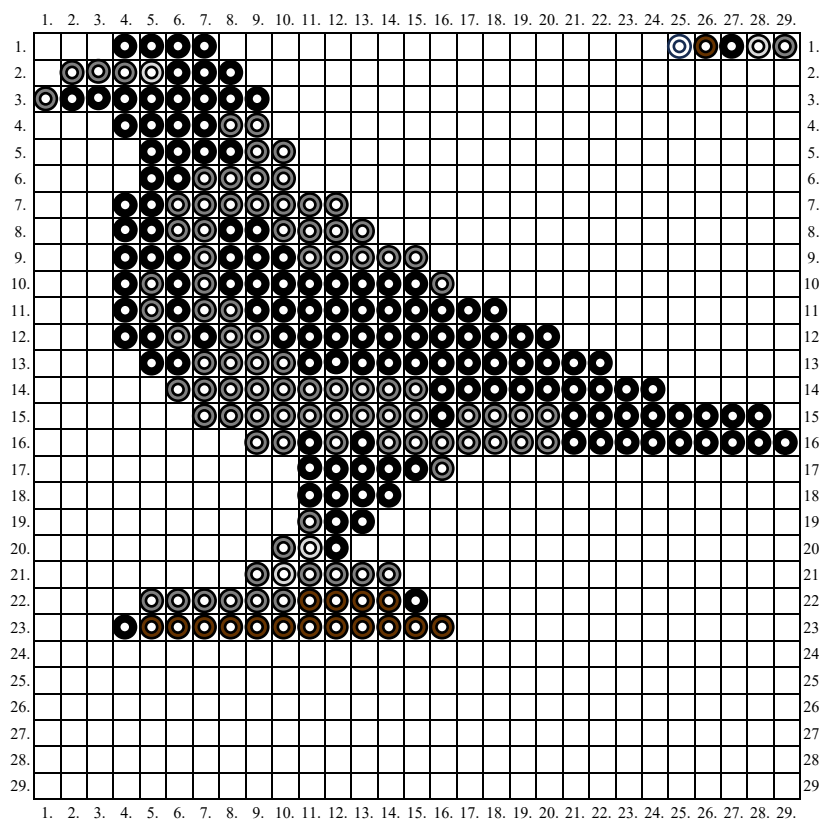
Mivel táplálkozik?

Mindenevő faj. Táplálékában szerepelnek rovarok, férgek, kisebb gerincesek, fiókák, tojások, dögök, gabonamagvak, gyümölcsök és emberi élelmiszer-hulladék. Nagy alkalmazkodóképessége miatt mindig talál magának ennivalót.

Érdekességek

- Rendkívül intelligens madár, ismert fejlett problémamegoldó képessége.
- Gyakran figyelhetjük meg, ahogy párokban vagy kisebb csapatokban mozognak hangosan káromgva.
- Fészket nagy fákra építi, olykor épületekre vagy villanyoszlopokra is rátelepíthetnek.
- A dolmányos varjút mezőgazdasági kártételei és az apróvadban tett pusztításai miatt sokfelé gyérítik, ugyanakkor ökológiai szerepe jelentős a dögök eltakarítása miatt.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna.

Szarka – *Pica pica*

Hogyan ismerheted fel?

A szarka közepes termetű madár, 40–50 cm hosszú, hosszú farkáról és jellegzetes fekete-fehér tollazatáról könnyű felismerni. Feje, háta és melle fekete, de napsütésben zöldes-kékes fémfényben csillog. Szárnya és farka szintén fénylő, míg hasa hófehér. Csőre erős, fekete. Repülése kissé darabos, hullámzó. Hangja jellegzetes, éles csá-csá-csá rikácsolás, cserregés.

Hol él?

Szinte egész Európában elterjedt, gyakori faj. Nyíltabb területek, fasorok, ligetek, mezők, falvak, városok közelében is előfordul. Különösen kedveli a bokros, fás élőhelyeket, ahol magasra építheti gömb alakú fészket.

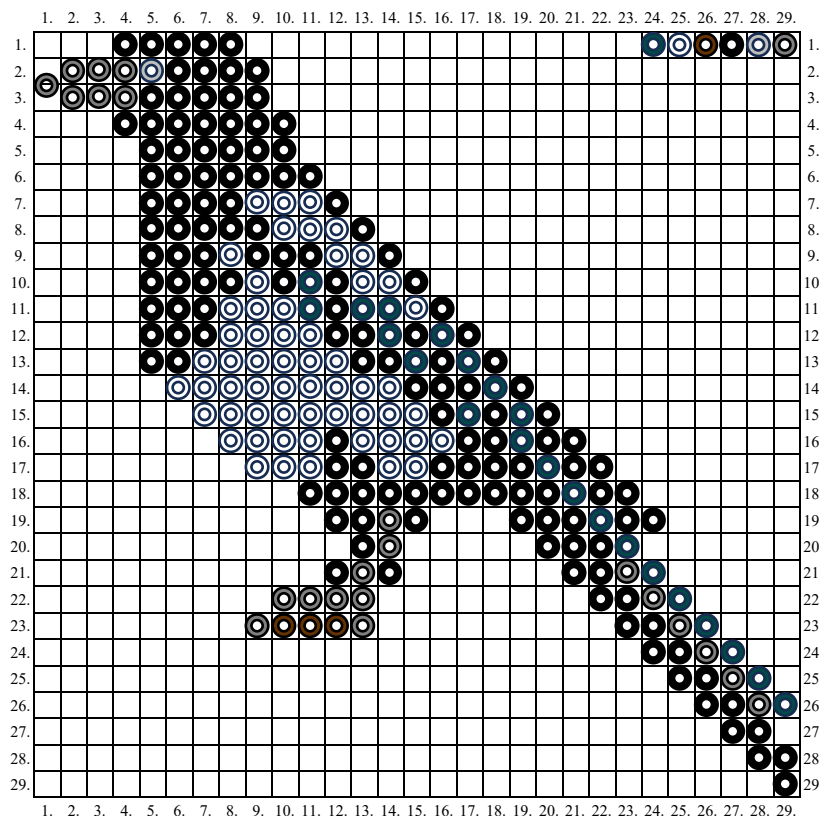
Mivel táplálkozik?

Mindenevő. Táplálékát rovarok, férgek, kisebb gerincesek, tojások, fiókák, gyümölcsök, magvak és dögök alkotják. Nem veti meg az emberi települések hulladékát sem. Híres arról, hogy kedveli a csillogó tárgyakat, bár a kutatások szerint nem gyűjti őket annyira, mint azt a néphiedelem tartja.

Érdekességek

- Nagyon okos madár. Képes felismerni magát a tükörben, ami ritkaság az állatvilágban.
- Rendkívül kíváncsi és merész, gyakran figyelhető meg emberi környezetben.
- Fészke különleges. Nagy, gömb alakú, sárral, vagy trágyával megerősített építmény felső tetővel, hogy védje a fiókákat a ragadozóktól.
- Párban vagy kisebb csapatokban él, de költési időn kívül nagyobb csoportokban is összegyűlhet.
- A szarkát kártételei miatt sokfelé ritkítják (fiókákat és tojásokat zsákmányol), ugyanakkor fontos szerepe van a természetben, mivel rovarokat és dögöket fogyaszt.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna, sötétzöld.

Közönséges fácán – *Phasianus colchicus*

Hogyan ismerheted fel?

A közönséges fácán közepes tyúk méretű madár. A fácánkakas tollazata különösen feltűnő, színes és ragyogó. Feje zöldes-lilásan csillog, nyakán fehér gallér látható, teste aranybarna, sötétebb mintázattal, hosszú, keskeny farktollai pedig messze elnyúlnak. A tojó ezzel szemben jóval szerényebb megjelenésű. Barnás, foltos tollazatot visel, amely kiváló rejtőszínt nyújt a fészeken. Testhossza 60–90 cm között változik, ebből a hím farktolla akár a test felét is kiteheti.

Hol él?

A fácán elsősorban mezőgazdasági területeken, erdőszéleken, bozótosokban és folyópartok közelében található meg. Sok helyen mesterségesen is betelepítik vadászati célból. Fészket a földre, sűrű növényzetbe rakja, ahová 8–12 tojást tojik. A tojó maga költi ki és vezeti a fiókákat.

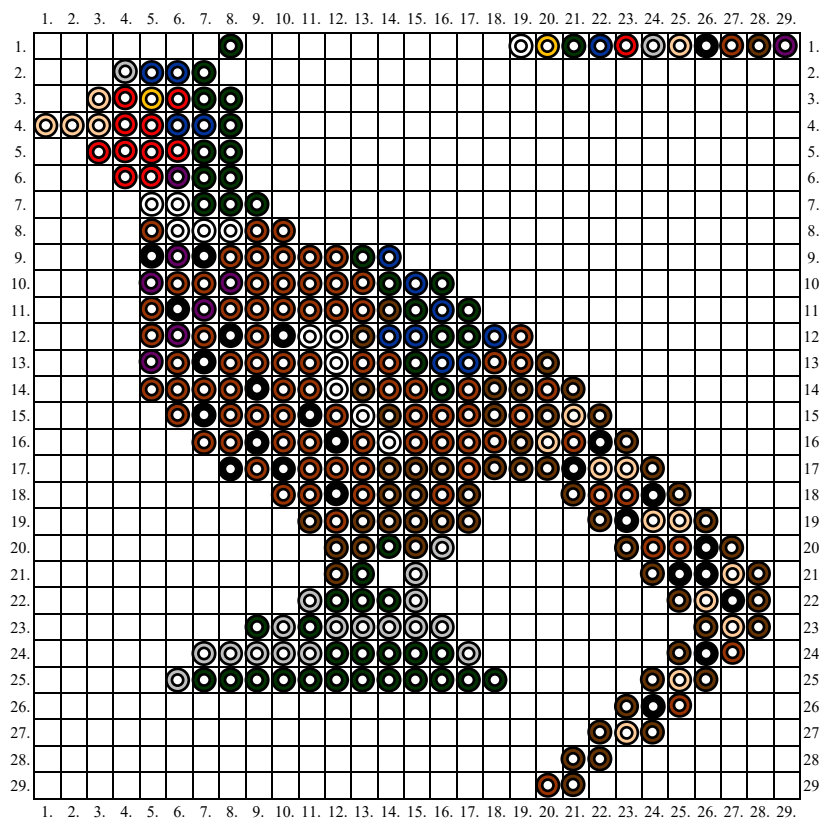
Mivel táplálkozik?

A fácán mindenevő. Szívesen fogyaszt magvakat, gabonaféléket, gyümölcsöket és zöld növényi részeket, de rovarokat, férgeket, sőt más apró gerincteleneket is megeszik. A fiókák főként rovarokkal táplálkoznak, amelyek gyors növekedésükhöz szükségesek.

Érdekességek

- A hím fácán hangos, rekedtes „kru-kru” kiáltása messziről hallható.
- A fácán futva gyorsabb, mint repülve: rövid szárnycsapásokkal repül, de inkább a földön mozog.
- Eredetileg Ázsiából származik, de ma már Európában is elterjedt, és sokfelé a táj megszokott madara.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, sötétbarna, vörösbarna, piros, narancssárga, bézs, lila, sötétkék, sötétzöld.

Túzok – *Otis tarda*

Hogyan ismerheted fel?

A tűzok Európa egyik legnagyobb testű repülő madara. A kakas, vagyis a hím, akár 16–18 kilogrammot is nyomhat, testhossza 90–105 cm. Tollazata barnás-vörös mintázatú, hasa fehér, nyaka és feje szürkés. A hímek nászidőszakban különösen látványosak. Ekkor nyakukon hosszú, fehér tollakból álló bajuszt növesztenek. A tojó jóval kisebb termetű, visszafogottabb színezetű, ami segíti, hogy a fészken ülve beleolvadjon a környezetébe.

Hol él?

A tűzok elsősorban sík, nyílt területeken él, pusztákon, mezőkön, mezőgazdasági területeken. Fészket a földre rakja, jól elrejtve a növényzet közé. A tojó 2–3 tojást tojik, amelyeket maga költ ki.

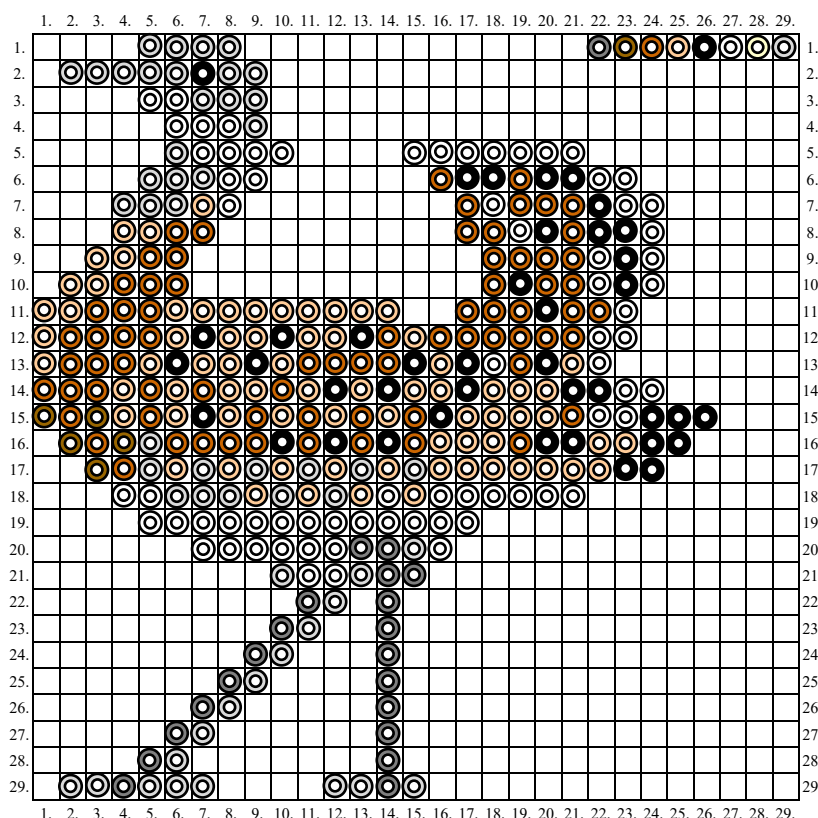
Mivel táplálkozik?

A tűzok mindenevő. Főként növényeket, magvakat, rügyeket és leveleket fogyaszt, de rovarokat, sőt kisebb gerinceseket, például gyíkokat vagy egereket is elfogyaszt. Étrendje az évszakokhoz igazodik. Tavasszal és nyáron több állati táplálékot keres, télen inkább növényi részeket.

Érdekességek

- A tűzok kakasának tavaszi udvarlása, a dürgés különleges látvány.
- Bár nagy testű, meglepően jó repülő, hosszú szárnycsapásokkal emelkedik a levegőbe.
- A tűzok nagyon óvatos madár, messziről észreveszi a közeledő veszélyt.
- A tűzok fokozottan védett. Állománya veszélyeztetett, mivel a mezőgazdasági művelés, a fészkek bolygatása és az élőhelyek eltűnése komoly gondot jelent számára.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, sötétszürke, fekete, barna, vörösbarna, citromsárga, bézs.

Búbosbanka – *Upupa epops*

Hogyan ismerheted fel?

A búbosbanka közepes termetű madár (25–29 cm), hosszú, lefelé hajló csőrével és feltűnő tollbóbitájával (búbjával) az egyik legkülönlegesebb kinézetű madárfajunk. Tollazata narancsos-barna, fekete-fehér szárnymintázattal. Amikor bóbitáját felborzolja, például izgalmi állapotban vagy udvarláskor különösen látványos. Repülése hullámzó, pillangószerű.

Hol él?

Nyílt, mozaikos tájakon, ligetes erdőkben, gyümölcsösökben, szőlőhegyeken és falvak környékén gyakori. Kedveli a régi, odvas fákat, amelyekben fészkelni tud. Gyakran választ emberi környezetben is fészkelőhelyet.

Mivel táplálkozik?

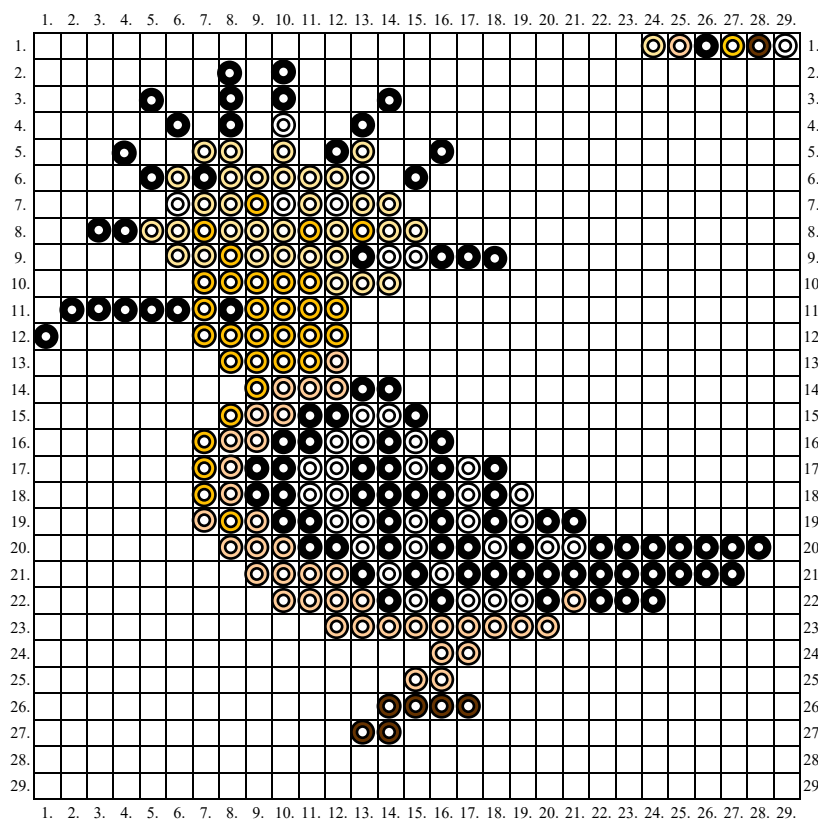
Leginkább rovarokat fogyaszt, különösen a talajból kiszúrt, hosszú csőrével kihúzott rovarlárvákat és bogarakat. Kedveli a sáskát, szöcskét, hernyókat, cserebogarakat, de kisebb hullóket is elfogyaszt. Táplálékszerző viselkedése látványos: hosszú csőrét szondázva használja a talajban.

Érdekességek

- Énekét furcsa, „up-up-up” hangról kapta tudományos neve is (*Upupa*).
- Fészke híres arról, hogy a fiókák védekezésüként bűzös váladékot spriccelnek ki a kloákájukból, emiatt a gyakran „bűdös bankának” is nevezték.
- Bár egzotikusnak tűnik, rendszeres költőfaj.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, fekete, sötétbarna, narancssárga, bézs, krémszín.

Rétisas – *Haliaeetus albicilla*

Hogyan ismerheted fel?

A rétisas testhossza 70–90 cm, szárnyfesztávolsága 200–240 cm. A legnagyobb európai sasféle. Tollazata főként barna, feje világosabb, aranyos árnyalatú, a felnőtt egyedek farktolla fehér lehet. Erős, kampós csőre van, lábai sárgák, erős karmokkal rendelkeznek. Repüléskor nyújtott szárnyakkal, lassú, méltóságteljes szárnycsapásokkal halad.

Hol él?

A rétisas a nagy vizek, összefüggő mocsárrendszerek, folyók és tengerpartok mentén él. Fészket idős, vizek menti erdők magas fáira építi.

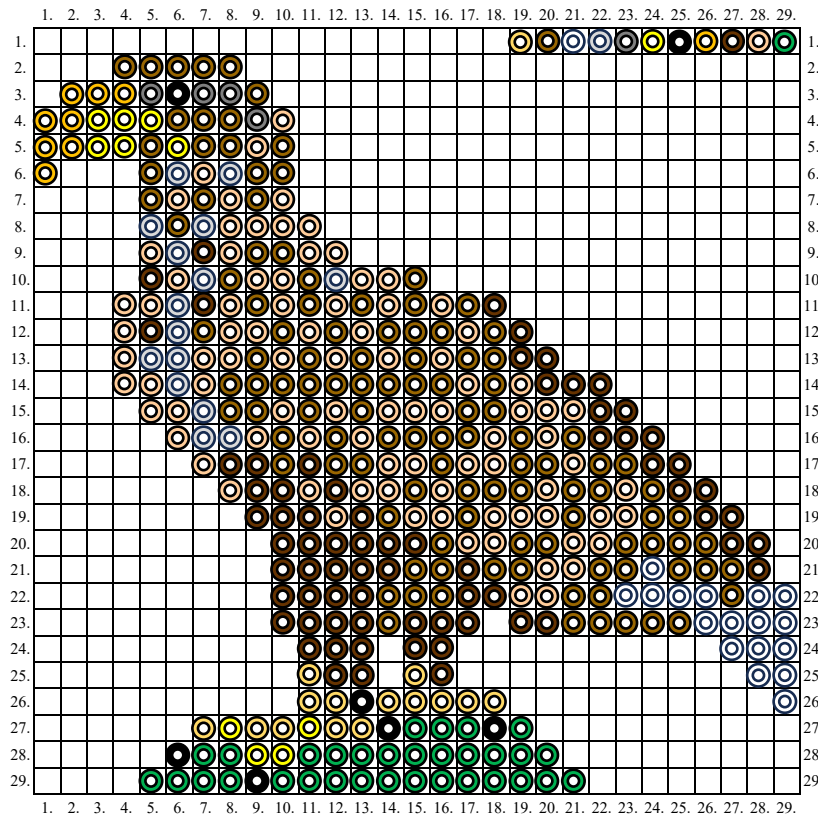
Mivel táplálkozik?

Táplálékában a halak és a vízimadarak dominálnak, a dögöt sem veti meg, de más kisebb emlősöket is zsákmányolhat. Kiváló látása és gyors manőverező képessége segíti a zsákmány megtalálásában és megszerzésében.

Érdekességek

- Élőhelye óriási területen húzódik Euráziában, viszont egyedszáma viszonylag kicsi, ezért állományának folyamatos megfigyelése nagyon fontos természetvédelmi célból.
- Hangja jellegzetesen rikoltó, „kreee-kreee” hang, amit főleg költési időszakban hallani.
- A rétisas élőhelyeinek megőrzése, a vizes élőhelyek és a fészkelőhelyek zavartalansága kulcsfontosságú megmaradásához.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, fekete, sötétszürke, világosszürke, sötétbarna, világosbarna, narancssárga, sötét narancssárga, bézs, zöld, citromsárga

Vörös vércse – *Falco tinnunculus*

Hogyan ismerheted fel?

A vörös vércse közepes méretű ragadozó madár, testhossza 31–37 cm, szárnyfesztávolsága 65–82 cm. A hím szárnyainak és hátának tollazata téglavörös, hasa világosabb, pettyezett. Feje és farka kékesszürke. A tojó barnásabb árnyalatú a hímnél, fekete csíkozással. A csőr rövid, kampós, a lábak élénksárgák. Repülés közben gyakran szitál. A szitálás esetükben azt jelenti, hogy egy helyben lebegve figyelik zsákmányukat, amit majd hirtelen lecsapással ragadnak meg.

Hol él?

A vörös vércse rendkívül alkalmazkodó, ezért városokban, falvakban, mezőgazdasági területeken és erdőszéleken is megfigyelhető. Gyakran költ épületek padlásán, templomtornyokban, panelházakon is, de elhagyott varjú- és szarkafészkeket is elfoglalhat.

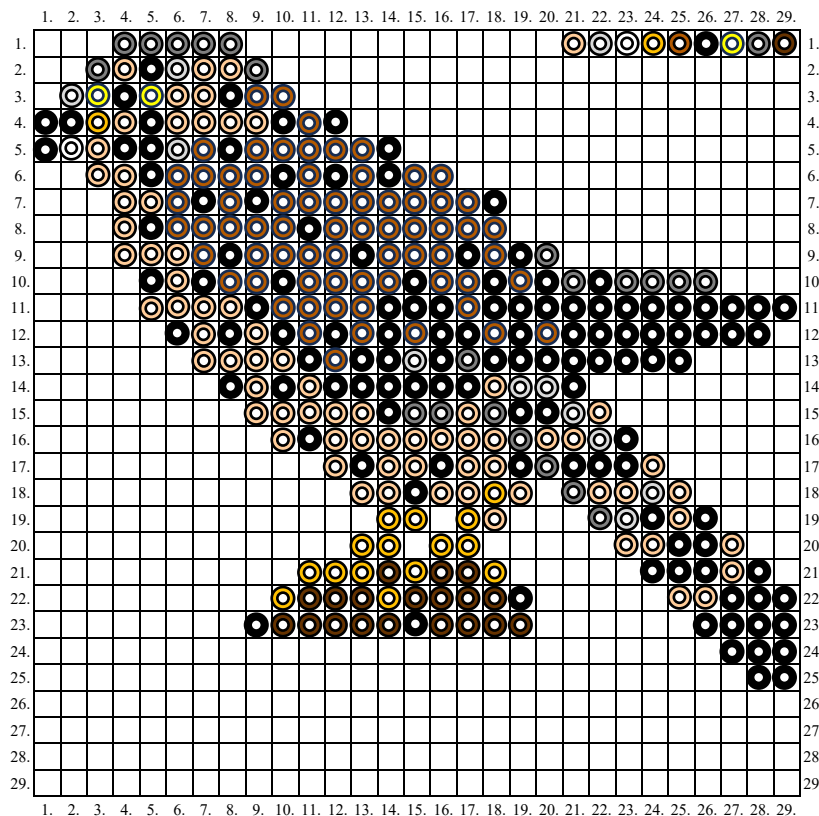
Mivel táplálkozik?

Főként kisemlősöket, például mezei pockot zsákmányol, de gyíkokat, nagyobb rovarokat és kisebb madarakat is fogyaszt. Szitálás közben kifinomult látására támaszkodik, így pontosan észleli a zsákmány legapróbb mozgását is.

Érdekességek

- A városokban is egyre gyakoribb, mivel a magas épületek alkalmas fészkelőhelyet biztosítanak számára.
- Híres a „szitáló” repüléséről, mely során szárnyaival szaporán csapkodva egy helyben lebeg, miközben faroktollaival egyensúlyoz.
- A mezei egerek, pockok állományszabályozásában kiemelkedő szerepük van, így természetes kártevőirtónak tekinthetők.
- A modern mezőgazdasági gyakorlatok, a vegyszerek és az élőhelyek átalakulása veszélyeztethetik.

A kép kirakásához javasolt gyöngyszínek: fehér, világosszürke, fekete, sötétszürke, sötétbarna, vörösbarna, narancssárga, citromsárga, bézs.

Irodalomjegyzék

Фесенко, Г. В., & Бокотей, А. А. (2002). *Птахи фауни України: польовий визначник*. Українське товариство охорони птахів.

Haraszthy, L. (1984). *Magyarország fészkelő madarai*. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat.

Haraszthy, L. (2003). *Énekesmadarak: A Kárpát-medence pacsirtái, fecskéi, rigói, poszátái és más énekesmadarai*. Kossuth Kiadó.

Peterson, R. T., Mountfort, G., & Hollom, P. A. D. (1989). *Európa madarai* (4., átdolgozott kiadás). Gondolat Kiadó.

Потіш, Л. А. (2009). *Птахи Закарпатської області*. Львів.

Svensson, L., Mullarney, K., Zetterström, D., & Grant, P. J. (2019). *Európa madarai*. Panem Kiadó.

К 19 Степан Коложварі: Описи 50 видів птахів Європи та схеми з термомозаїки

Наукове видання Науково-дослідного центру імені Іштвана Фодора Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II / Автор: Степан Коложварі. Редактор: Степан Коложварі – Берегове: ЗУУ ім. Ф.Ракоці II 2026. – 62 с. (угорською мовою)

ISBN

Особливістю видання є те, що кожному виду відповідає схема для створення зображення з термомозаїки (прасувальних намистин). Під час складання мозаїки діти в ігровій формі знайомляться з характерними рисами птахів, їхнім забарвленням і формою тіла, одночасно розвиваючи дрібну моторику, уважність, посидючість і спостережливість. Поєднання тво

рчої діяльності та пізнання природи сприяє кращому засвоєнню знань і формуванню особистого інтересу до світу живої природи. Видання може бути корисним під час занять у школі, у природничих гуртках, літніх таборах, на сімейних заходах або для самостійного дозвілля. Його мета — зробити вивчення природи захопливим і доступним, а також заохотити дітей до подальшого знайомства з багатим різноманіттям птахів Європи.

УДК

Наукове видання
Науково-дослідного центру ім. Іштвана Фодора
Закарпатського угорського університету ім. Ференца Ракоці II

ОПИСИ 50 ВИДІВ ПТАХІВ ЄВРОПИ ТА СХЕМИ З ТЕРМОМОЗАЇКИ

2026 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського університету
ім. Ф.Ракоці II (протокол No.77 , від 2026. 06. 25)

Підготовлено Видавничим відділом Науково-дослідним центром ім. Іштвана Фодора Закарпатського
угорського університету ім. Ференца Ракоці II

Автор:
Степан Коложварі

Рецензенти:
Д-р Ержебет Когут завідувач кафедри біології та хімії Закарпатського угорського університету імені
Ференца Ракоці II.
Д-р Андреа Ленько-Тегзе, науковий співробітник Інституту сільського господарства Дослідницького
центру аграрних наук HUN-REN
Можар Атілла – доктор філософії, науковий старший співробітник, HUN-REN Балатонський Лімнологічний
Науково-Дослідний Інститут, Тіхань

Технічне редагування та верстка: Олександр Добош, Степан Коложварі

Обкладинка: Степан Коложварі

УДК: Бібліотечно-інформаційний центр “Опаці Чері Янош” при ЗУУ ім.Ф.Р. II

Відповідальні за випуск:

Степан Черничко, ректор Закарпатського угорського університету ім. Ф.Ракоці II

Ільдико Орос, президент Закарпатського угорського університету ім. Ф.Ракоці II

Олександр Добош, начальник Видавничого відділу ЗУУ ім. Ф.Ракоці II

Видавництво: Закарпатський угорський університет ім. Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м.
Берегове, 90202. Електронна пошта: egyetem@kmf.uz.ua) Статут «Закарпатського угорського університету
ім. Ференца Ракоці II»(Прийнято Загальними зборами ЗУУ ім. Ф.Ракоці II, протокол №2 від 11.11.2019 р.,
зареєстровано в реєстрі за №6179 приватним нотаріусом І.В. Мацолою).